

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Δεύτερος

Συνδρομή ἑτησίαν: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοτρίᾳ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἀρχ. ἀπὸ 1 ἰαν. ἑκάστ. 26 Σεπτεμβρίου 1876
ἔτους καὶ εἶναι ἑτησίαν—Τιμὴ πρῶτης φύλλον λ. 30 — Γραμ. τῆς Διευθύνσεως: Ὁδ. Σταδίου, 6.

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΜΑΥΡΙΚΙΟΝ ΒΑΣΚ

Συνέχεια· ἰδί σελ. 593.

Τὰ τραπεζικά γραμμάτια.—Ἡ Τράπεζα.

—Ἡ κυβέρνησις λοιπὸν κάμνει τὰ τραπεζικά γραμμάτια; ἠρώτησεν ὁ Ἰωάννης.

—Καθόλου, ἀπάντησεν ὁ γέρω-Πέτρος· ἡ Ἑθνικὴ Τράπεζα.

—Καὶ τί εἶναι ἡ Ἑθνικὴ Τράπεζα; ἠρώτησαν τὰ παιδία.

—Θὰ προσπαθῶ νὰ σᾶς κάμω νὰ τὸ ἐννοήσετε, εἶπεν ὁ διδάσκαλος. Λάθωμεν ὡς παρὰδειγμα τὸν ἀρτοποιόν. Μὲ τί κάμνει τὸν ἄρτον;

Τὰ παιδία, ὅλα ὁμοῦ.—Μὲ τὸ ἀλεύρι.

Διδάσκαλος.—Καλὰ. Καὶ ποῦ εὐρίσκει τὸ ἀλεύρι;

Τὰ παιδία.—Τὸ ἀγοράζει ἀπὸ τὸν μυλωνᾶν.

Διδάσκαλος.—Ἔστω, ἀλλὰ μὴν ἀπαντᾷτε ὅλα ὁμοῦ. Καὶ ποῦ ὁ μυλωνᾶς εὐρίσκει τὸ ἀλεύρι, Φίλιππε;

Φίλιππος.—Ἀλέθει τὸ σιτάρι τὸ ὁποῖον ἡγόρασεν ἀπὸ τὸν γεωργόν.

Διδάσκαλος.—Ὁ ἀρτοποιὸς λαμβάνει τὸ ἀλεύρι χάρισμα;

Ἰωάννης.—Τὸ ἀγοράζει.

Διδάσκαλος.—Ἐὰν δὲν ἔχῃ εἰς τὸ ταμεῖόν του χρήματα, πῶς θὰ τὸ πληρώσῃ;

Πέτρος.—Δίδει ἐν γραμματίον.

Διδάσκαλος.—Ὅχι πάντοτε. Πολλάκις ἀρκεῖται νὰ εἰπῇ μόνον εἰς τὸν μυλωνᾶν· δὲν ἔχω χρήματα τώρα, ἀλλ' εἰς ὀλίγας ἡμέρας, ὅταν θὰ πωλήσω τὸν ἄρτον τὸν ὁποῖον κατασκευάζω ἀπὸ τὸ ἀλεύρόν σου, θὰ σὲ πληρώσω. Ἐὰν ὁ μυλωνᾶς ἀρκεσθῇ, ἔχει καλῶς· ἀλλ' ὁ μυλωνᾶς δύναται νὰ ἔχῃ ἀνάγκην χρημάτων διὰ νὰ ἀγοράσῃ σιτάρι, μάλιστα ἐὰν ἡ ποσότης τοῦ πωληθέντος ἀλεύρου εἰς τὸν ἀρτοποιὸν ᾖ μεγάλη. Τότε ὁ μυλωνᾶς ζητεῖ γραμμάτιον, δηλ. ἔγγραφον ὑπόσχεσιν δι' ἧς ὁ ἀρτοποιὸς ὑποχρεοῦται εἰς ὁρισμένην ἡμέραν νὰ πληρώσῃ τὸ συμφωνηθέν ποσόν.

—Τί θὰ κάμῃ ὁ μυλωνᾶς τὸ γραμμάτιον τοῦτο;

—Δύναται κάλλιστα νὰ ὑπάγῃ εἰς ἕνα γεωργὸν καὶ νὰ εἰπῇ· Δός μοι 200 δρ. σιτάρι· ὁ ἀρτοποιὸς, τοῦ ὁποῖου ἰδοὺ τὸ γραμμάτιον, θὰ σᾶς πληρώσῃ.

ΤΟΜΟΣ Β'—1876.

—Δύναται, Φίλιππε;

—Φίλιππος.—Νομίζω ναί.

Γέρω-Πέτρος.—Ἐὰν ὁμοῦς ἔλθῃ εἰς ἐμὲ μὲ τὸ γραμμάτιόν του, θὰ ἰδῶ πρῶτον ποῖος εἶναι ὁ ἀρτοποιὸς ὅστις ὑπόσχεται· δὲν ἐμπιστεύομαι εἰς ὅλον τὸν κόσμον, ἡπατήθη πολλὰς φορὰς.

Διδάσκαλος.—Δὲν ἀρκεῖ. Δύνασαι νὰ ἰδῇς ὅτι ὁ ἀρτοποιὸς εἶναι ἀξιοχρεὼς καὶ ὅτι θὰ πληρώσῃ, καὶ ὁμοῦς νὰ ἀρνηθῇ τὸ γραμμάτιον.

Γέρω-Πέτρος.—Ἀληθῶς, ἐὰν ἀμέσως ἔχω ἀνάγκην χρημάτων, τὸ δὲ γραμμάτιον λήγει ἐντὸς ἐνὸς ἢ δύο μηνῶν.

Διδάσκαλος.—Ἰδωμεν, καλέ μου γείτων, ἴσως ὑπάρχει καὶ ἄλλη τις περίπτωσις δυναμένη νὰ ἐμποδίσῃ τὴν παραδοχὴν.

Γέρω-Πέτρος.—Ἀναμφιβόλως, ἐὰν τὸ γραμμάτιον ᾖ 200 δρ. καὶ ἐγὼ ἔχω μόνον 150 δρ. σιτάρι νὰ πωλήσω, τὸ πᾶγμα δὲν γίνεται.

Διδάσκαλος.—Ἄς ἀνακεφαλαιώσωμεν λοιπὸν τοὺς λόγους μας· τὸ γραμμάτιον τοῦ ἀρτοποιοῦ δὲν κυκλοφορεῖ (δηλ. ὅλος ὁ κόσμος δὲν τὸ δέχεται) 1^{ον} διότι δὲν γνωρίζουσι τὸ ἀξιοχρεὼν τοῦ χρεώστου· 2^{ον} διότι εἶναι μικροπρόθεσμον· 3^{ον} διότι τὸ ποσὸν τοῦ γραμματίου δὲν εἶναι ἐπ' ἀξίαν τοῦ ἐμπορεύματος.

Τί κάμνει τότε ὁ μυλωνᾶς; Πηγαίνει εἰς τινὰ τραπεζίτην, δηλ. εἰς ἕνα ἄνθρωπον ὁ ὁποῖος ἐμπιστεύεται τὰ γραμμάτια. Ἐὰν ὁ τραπεζίτης (οὕτω λέγεται) ἔχῃ ἐμπιστοσύνην εἰς τὸν μυλωνᾶν, ἀγοράζει τὸ γραμμάτιόν του, ἀφαιρῶν μικρὸν ποσὸν διὰ τὸν κόπον ἢ τὸν τόκον τῶν χρημάτων του, ἥτοι τὸ προέξοφλεῖ. Ὁ τραπεζίτης δύναται νὰ περιμένῃ τὴν λήξιν τῆς προθεσμίας. Ἐὰν δὲ πρὸ τῆς λήξεως λάβῃ ἀνάγκην, πηγαίνει εἰς τὴν Ἑθνικὴν Τράπεζαν, ἣ ὁποία εἶναι μεγάλος Τραπεζίτης, ἐπιτηροῦμενος ὑπὸ τοῦ Κράτους.

Γέρω-Πέτρος.—Ἡ Ἑθνικὴ Τράπεζα εἶναι ἑταιρία.

Διδάσκαλος.—Ἦθελα νὰ σᾶς τὸ εἰπῶ. Τὰ κεφάλαια τοῦ μεγάλου τούτου τραπεζίτου, ὃν ἀποκαλοῦσιν Ἑθνικὴν Τράπεζαν, ἀνήκουσιν εἰς ἀριθμὸν τινὰ προσώπων, συνεταίρων ἢ μετόχων, καὶ αἱ ἐργασίαι διεκλύονται ὑφ' ἐνὸς διοικητοῦ καὶ δύο ὑποδιοικητῶν διοριζομένων ὑπὸ τῆς συνελεύσεως τῶν μετόχων, βοηθουμένων ὑφ' ἐνὸς συμβουλίου ἐκλεγμένου ἐπίσης ὑπὸ τῶν μετόχων.

Ἐνώπιον τοῦ συμβουλίου τούτου ὁ τραπεζίτης φέρει τὸ γραμματίον τοῦ ἀρτοποιοῦ. Ἀλλὰ πρὶν χωρήσῃ, ἐπιθυμῶ νὰ μάθω ἐὰν ἐνθυμείσθε τὸν δρόμον τὸν ὁποῖον τὸ γραμματίον τοῦτο διέτρεξε.

Φίλιππος.—Ὁ ἀρτοποιὸς τὸ ἔδωκεν εἰς τὸν μυλωνᾶν, ὁ ὁποῖος τὸ ἔδωκεν εἰς τὸν τραπεζίτην.

Διδάσκαλος.—Καλά. Ὁ ἀρτοποιὸς ὑπόσχεται τὴν πληρωμὴν, καὶ υπογράφει τὸ γραμματίον· ὁ μυλωνᾶς ἐγγυᾶται τὴν πληρωμὴν, καὶ υπογράφει (ὀπισθεν, ὀπισθογράφει)· ὁ τραπεζίτης προσθέτει τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἐγγύησιν καὶ υπογράφει ἐπίσης, διότι ἡ Τράπεζα θέλει νὰ ᾔσται βεβαία ὅτι θὰ πληρωθῇ, καὶ τῇ χρειάζονται δύο υπογραφαὶ διὰ νὰ δεχθῇ γραμματίον.

Καὶ ἀκόμη δὲν σοὶ δίδει χρήματα· ἀλλ' ἀλλάζει ἀπλῶς τὸ γραμματίον τοῦ ἀρτοποιοῦ μὲ τὰ ἰδικά της. Διότι δὲν θὰ ἔχει ἀρκετὰ χρήματα διὰ νὰ εὐχαριστήσῃ ὅλον τὸν κόσμον, ἂν εἶχε καὶ ἑκατοντάδας ἑκατομμύρια! Ὅθεν, τὸ γραμματίον αὐτῆς, τὸ τραπεζικὸν γραμματίον, εἶναι καλῆτερον τοῦ ἀρτοποιοῦ. Διατί;

Γέρων-Πέτρος.—Εἶναι εὐκόλον.

Διδάσκαλος.—Πρὸς Θεοῦ, μὴν εἰπῆτε τίποτε, διὰ νὰ εὔρουν τὰ παιδία μόνα των τὴν ἀπάντησιν. Ἰδῶμεν, Πέτρε, διατί δὲν λαμβάνουν τὸ γραμματίον τοῦ ἀρτοποιοῦ;

Πέτρος.—1^η διότι δὲν εἶναι γνωστὴ ἡ φερεγγυότης αὐτοῦ· 2^η διότι ἡ λήξις τῆς προθεσμίας εἶναι λίαν μεμακρυσμένη· 3^η διότι τὸ ποσὸν τοῦ γραμματίου δὲν εἶναι ἴσον τῆς ἀξίας τοῦ ἐμπορεύματος.

Διδάσκαλος.—Τὸ τραπεζικὸν γραμματίον εἶναι ὅλως διόλου τούναντίον: 1^η ὅλος ὁ κόσμος γνωρίζει τὴν φερεγγυότητα τῆς Τραπεζῆς· 2^η ἡ πτώσις δὲν εἶναι ἀπομακρυσμένη ἀφοῦ ἡ Τράπεζα ἐξαργυρώνει τὰ γραμματία της ἅμα τῇ ἐμφανίσει· καὶ ἅμα παρουσιάζει τις εἰς τὸ ταμεῖον ἐξαργυρώνει μὲ μεταλλικὸν τὰ τραπεζικά του γραμματία· 3^η διότι τὰ τραπεζικά γραμματία εἶναι διαφόρων τιμῶν, ἥτοι 500, 400, 25 καὶ 10 νέων δραχμῶν ἢ φράγκων. Τὰ τραπεζικά γραμματία τὰ δέχονται εὐχαρίστως, διότι ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα χαίρει τὸ ἀποκλειστικὸν δικαίωμα τῆς ἐκδόσεως καὶ κυκλοφορίας των. Εἰς ὁμαλὰς περιστάσεις, ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα ὑποχρεοῦται ν' ἀνταλλάξῃ διὰ μεταλλικοῦ ὅσα γραμματία της τῇ παρουσιάζονται· εἰς ἐκτάκτους ὅμως περιστάσεις—ἐπαναστάσεως ἢ πολέμου—ἡ κυβερνήσις περιβάλλει ἐνίοτε τὰ γραμματία ταῦτα διὰ τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας, τότε δὲ εἶναι πράγματι χάρτινα νομίσματα ἢ χαρτονομίσματα καὶ δὲν δύναται ὁ φέρων αὐτὰ νὰ ἀπαιτήσῃ τὴν ἐξαργύρωσιν των παρὰ τῆς Τραπεζῆς.

Γέρων-Πέτρος.—Ἡ ἀναγκαστικὴ κυκλοφορία δὲν πρέπει νὰ διαρκῇ πολὺ.

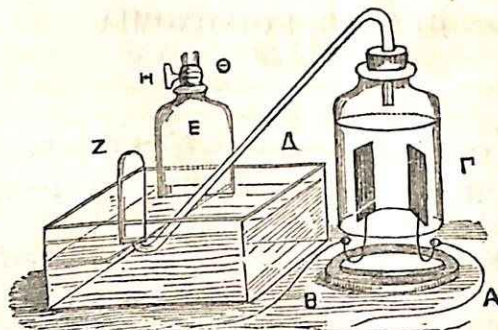
A. ΒΕΡΝΑΡΔΑΚΗΣ.

*Ἐπειτα συνέχισεν.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΝΟΣ ΚΗΡΙΟΥ

Συνέχεια· ἰδί σελ. 594.

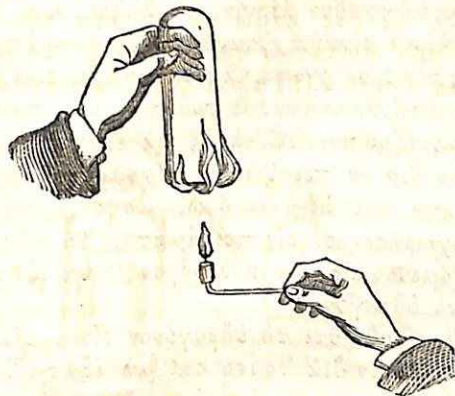
Τώρα, ὡς ἀφήσωμεν κατὰ μέρος καὶ τὸ ρευστὸν τοῦτο, καὶ ἀδοκιμάσωμεν νὰ ἰδῶμεν ποίαν ἐνέργειαν ἡμπορεῖ νὰ ἔχῃ ἡ μηχανὴ ἡμῶν αὕτη ἐπὶ τοῦ νεροῦ. Ἰδοὺ, αὐτὰς τὰς δύο μικρὰς πλάκας θέλω νὰ τὰς κάμω τὰ πέρατα τῶν ἀγωγῶν, ἢ τῶν συρμάτων τῆς μηχανῆς. Τὸ μικρὸν δὲ τοῦτο ἀγγεῖον (Γ) εἶναι οὕτω κατασκευασμέ-

Σχ. 32.

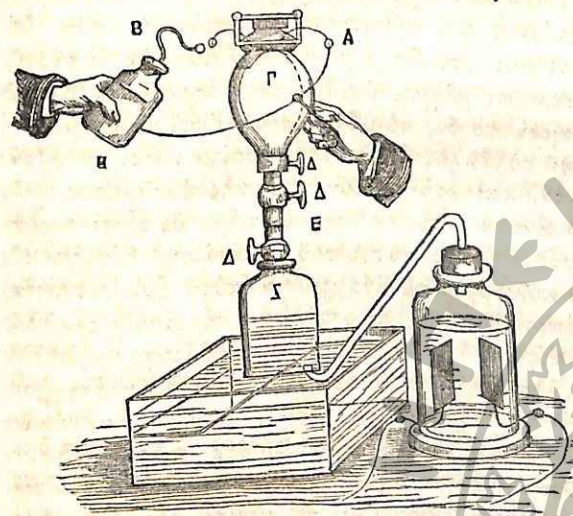
νον ὥστε ἡμπορῶ νὰ τὸ διαλύω εἰς τὰ μέρη του, καὶ νὰ σᾶς ἐξηγήσω καλῆτερον πῶς εἶναι συντεθειμένον. Εἰς δύο ποτήρια (Α καὶ Β) χύνω ὑδράργυρον, ἐγγίζοντα τὰ ἄκρα τῶν συρμάτων εἰς τὴν προσήρμοσα τὰς πλάκας τῆς πλατίνης. Εἰς τὸ ἀγγεῖον τοῦτο (Γ) χύνω νερόν, καὶ προσθέτω καὶ ὀλίγον ὀξύ, (μόνον διὰ νὰ διευκολύνω τὴν ἐνέργειαν.) Εἰς τὸ ἄνω μέρος τοῦ ἀγγείου ἐφάρμοσα ἓνα κυρτὸν ὑάλινον σωλῆνα, ὡς εἶχον μεταχειρισθῇ εἰς ἄλλο πείραμα, ἂν ἐνθυμῆσθε, ἓνα μεταλλινόν. Ὑπὲρ τὸ ἄλλο ἄκρον τοῦ σωλῆνος μου ἵσταται ἐντὸς δοχείου περιέχοντος ὕδωρ ψυχρὸν φιάλη (Δ). Οὕτως ἔχει τὸ ἐργαλεῖον. Νὰ ἰδῶμεν τώρα ποία θὰ εἶναι ἡ ἐνέργεια ἐπὶ τοῦ ὕδατος τοῦ περιεχομένου. Εἰς προλαβὸν πείραμα, ἀφῆκα τὸ ὕδωρ νὰ διέλθῃ διὰ σωλῆνος πεπυρακτωμένου. Σήμερον ἐξ ἐναντίας ὁ ἀφῆσω τὸν ἡλεκτρισμὸν νὰ διέλθῃ διὰ τοῦ ὕδατος τοῦ ἀγγείου, καὶ ἴσως τὸ ὕδωρ ἀρχίσῃ νὰ βράζῃ. Τότε θὰ ἀναδῶσῃ ἀτμὸν. Ἐπειδὴ δὲ ἤξεύρετε ὅτι ὁ ἀτμὸς πυκνοῦται ὅταν ψυχραίνεται, θὰ σᾶς εἶναι εὐκόλον νὰ ἰδῆτε ἂν ἀτμὸς παρήχθῃ, καὶ ἐπομένως ἂν τὸ ὕδωρ ἐβράσει. Ἰσως ὅμως ἔχομεν ἄλλο κἀνὲν ἀποτέλεσμα, ὁμοιάζον μόνον τὴν βράσιν. Νὰ ἰδῶμεν. Θέτω τὸ ἐν τῶν ἀγωγῶν συρμάτων εἰς τὸ ἐν μέρος (Α), καὶ τὸ ἄλλο εἰς τὸ ἄλλο μέρος (Β). Ἄς ἐξετάσωμεν ἂν τὸ νερὸν θερμαίνεται. Τοῦλάχιστον φαίνεται ὅτι βράζει ἐντελῶς. Ἀλλὰ βράζει τῷ ὄντι; ἐξάγει ἀτμὸν, ὡς ἔπρεπεν ἐὰν ἐβράζε; Ἄν ἐξάγῃ, τότε ὁ ἀτμὸς οὗτος θὰ πρέπει μετ' ὀλίγον νὰ γεμίσῃ τὴν φιάλην (Ε). Ἀλλὰ πῶς; ἂν τὸ ἐξαγόμενον ἦτον ἀτμὸς, διερχόμενος διὰ τοῦ ψυχροῦ ὕδατος, θὰ ἔπρεπε νὰ εἰσέρχεται πεπυκνωμένος εἰς τὴν φιάλην. Ἄρα τὸ εἰσερχόμενον εἰς αὐτὴν πρέ-

πει νὰ εἶναι ἀερίον τι ἀμετάβολον. Μήπως εἶναι ὑδρογόνον; Ἄς τὸ ἐρωτήσωμεν νὰ μᾶς ἀποκριθῇ μόνον του. Ἄν εἶναι ὑδρογόνον, πρέπει νὰ φλογίζεται. (Ὁ καθηγητὴς πλησιάζει κηρίον εἰς τὸ περιεχόμενον τῆς φιάλης, καὶ τοῦτο φλογίζεται.)

Σχ. 33.

Ἄ! ἀληθῶς ἐφλογίσθη· ὅχι ὅμως καθὼς τὸ ὑδρογόνον. Τὸ ἴδιον χρῶμα ἔχει ἡ φλόξ του, ἀλλὰ ἡκούσατε ὅτι ἐφλογίσθη μετὰ κρότου μικρᾶς ἐκρήξεως ὅν τὸ ὑδρογόνον δὲν ἀποτελεῖ. Ἐπειτα τὸ ὑδρογόνον καίει μόνον εἰς τὸν ἀέρα, ἐν ᾧ τοῦτο θὰ ἰδῆτε ὅτι καίει καὶ χωρὶς ἐπαφῆς μετὰ τοῦ ἀέρος. Ἐδῶ ἔφερα τὸ ἄλλο τοῦτο ὄργανον διὰ νὰ σᾶς ἀποδείξω αὐτὸ τὸ ὁποῖον λέγω. Ἀντί-

Σχ. 34.

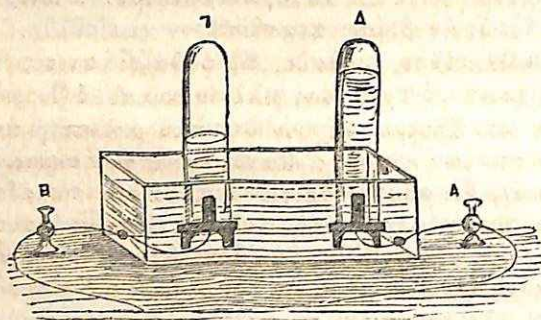
ἀνοικτοῦ ἀγγείου ἔλαβον φιάλην κλειστὴν, καὶ θὰ ἰδῆτε ὅτι τὸ ἀερίον τοῦτο, ὅ,τι δῆποτε καὶ ἂν εἶναι, καίει καὶ χωρὶς ἀέρος, καὶ κατὰ τοῦτο διαφέρει ἀπὸ τοῦ κηρίου. Εἰς τὸ ὑάλινον λοιπὸν τοῦτο ἀγγεῖον (Γ) ἐφαρμόζω δύο σύρματα πλατίνης (Α. Β), διὰ νὰ ἡμπορέσω δι' αὐτῶν νὰ μεταδώσω τὸν ἡλεκτρισμὸν. Τὸ ἀγγεῖον δὲ τὸ θέτω ὑπεράνω πνευματικῆς ἀντλίας, μηχανῆς ἥτις χρησιμεύει εἰς τὸ ν' ἀφαιρῇ ὅλον τὸν περιεχόμενον ἀέρα· καὶ ἀφ' οὗ οὕτω καταστήσω τὸ ἐμβαδὸν αὐτοῦ ἐντελῶς κενὸν ἀέρος, καὶ τὸ κλείσω κάτωθεν ἐντελῶς διὰ στρόφιγγος ἢ βίδας, τὸ μεταφέρω, καὶ

τὸ βιδῶνω ὑπεράνω τῆς φιάλης (ὁρ. Σχ. 34) ἥτις ἀνοικτὴ κάτωθεν, ἵσταται ἐντὸς ὕδατος, καὶ περιέχει τὸ ἐξεταζόμενον ἀερίον, τὸ παραχθὲν διὰ τῆς ἐνεργείας τοῦ ἡλεκτρισμοῦ, ἢ τῆς βολταϊκῆς στήλης ἐπὶ τοῦ ὕδατος, ἢ ὁρθέτερον τοῦ ἀερίου τούτου εἰς τὸ ὕδωρ μετεσχηματίσθη· διότι δὲν μετερρυθμίσαμεν μόνον τὴν σύνθεσιν τοῦ ὕδατος, ἀλλὰ μετεβάλομεν αὐτὸ ἀληθῶς εἰς οὐσίαν ἀερίωδη, καὶ ἔχομεν ἐδῶ ὅλον τὸ ρευστὸν ὅσον τὸ πείραμα ἡμῶν ἀπεσύνθεσε. Ἀσφαλίζω λοιπὸν διὰ στρόφιγγος, στερεῶς δηλαδὴ βιδῶνω, ὡς εἶπα, τὸ κενὸν μου ἀγγεῖον (Γ. Δ) ὑπεράνω τῆς φιάλης τοῦ ἀερίου (Ε), ἀνοίγω τοὺς στρόφιγγας (Δ Δ), οἵτινες χωρίζουσι τὰ δύο ἀγγεῖα, καὶ θὰ ἰδῆτε ὅτι τὸ ὑπὸ τὴν φιάλην ὕδωρ ὑψοῦται εἰς αὐτὴν (Ζ), ὅπερ δηλοῖ ὅτι τὸ ἀερίον ἀνέβη εἰς τὸ ὑπὲρ αὐτὸ κενὸν ἀγγεῖον. Τώρα κλείω τοὺς στρόφιγγας, ἀφ' οὗ εἰσῆλθεν εἰς αὐτὸ ὅσον ἀερίον δύναται νὰ περιλάβῃ, ὡς μᾶς ἀποδεικνύει τὸ νερὸν, παῦσαν νὰ ὑψώνηται, καὶ ἐπομένως δύναται νὰ προκύψῃ κίνδυνος ἴσως ἐκρήξεως ἂν βιάσω περισσότερον νὰ εἰσέλθῃ. Τὸ μικρὸν τοῦτο φιάλιον (Η) ὃ λαμβάνω εἰς τὴν χεῖρά μου, ὀνομάζεται φιάλιον τοῦ Λέϊντ (Leyde), καὶ εἶναι μικρὰ μηχανὴ ἐκπέμπουσα ἡλεκτρισμὸν. Πλησιάζων λοιπὸν αὐτὸ εἰς ἐν ἐκ τῶν συρμάτων ἡμῶν, θὰ πέμψω δι' αὐτοῦ τώρα εἰς τὸ ἀερίον τὸ περιεχόμενον ἐντὸς τοῦ ἀγγείου ἓνα ἡλεκτρικὸν σπινθῆρα. Εὐθὺς θὰ ἰδῆτε ὅτι τὸ ἀγγεῖον θὰ παύσῃ νὰ εἶναι καθαρὸν καὶ λαμπρόν. Κρότος δὲν ἀποτελεῖται, διότι τὸ ὑάλινον εἶναι στερεόν καὶ ἐμποδίζει τὴν ἐκρήξιν, ἀποτελεῖται ὅμως ἡ μεγάλη αὐτὴ λάμψις τὴν ὁποίαν εἶδετε. (Ὁ καθηγητὴς στέλλει σπινθῆρα ἡλεκτρικὸν εἰς τὸ ἀγγεῖον, καὶ τὸ ἀερίον ἀνάπτει.) Ἀλλὰ τώρα, ἅμα πάλιν ἀνοίξω τοὺς στρόφιγγας, καὶ θέσω τὸ ἀγγεῖον εἰς κοινωνίαν μετὰ τῆς φιάλης ἥτις περιέχει τὸ ἀερίον, θὰ ἰδῆτε ὅτι τὸ ἀερίον τοῦτο θ' ἀναβῇ ἐκ δευτέρου εἰς τὸ ὑπεράνω αὐτοῦ ἀγγεῖον, ὅπου πρὶν δὲν ἔχωρε· περισσότερον, καὶ θὰ τὸ ἐννοήσετε διότι τὸ νερὸν θὰ ὑψωθῇ εἰς τὴν φιάλην. Ὁ ἀναβῇ δὲ τὸ ἀερίον, διότι τὸ πρὶν περιεχόμενον εἰς τὸ ἀγγεῖον ἐκάνη, καὶ τοῦ ἀγγείου τὸ ἐμβαδὸν ἔμεινε πάλιν κενόν. Καὶ ἂν ἐπαναλάβωμεν τὸ πείραμα, (ὁ καθηγητὴς τὸ ἐπαναλαμβάνει), πάλιν καὶ πάλιν, μετὰ ἐκάστην καὺσιν θὰ γίνῃ τὸ κενόν, καὶ τὸ ὕδωρ θὰ ἀναβῇ, διότι τὸ ἀερίον καίεται διὰ τοῦ ἡλεκτρικοῦ σπινθῆρος, καὶ καίόμενον παράγει ὀλίγοντον πάλιν νερόν, ὥστε ὅταν ἐπαναληφθῇ πολλὰκις τὸ πείραμα, θὰ ἰδῆτε τινὰς σταγόνας νεροῦ νὰ προσκολληθῶσιν ἐσωτερικῶς εἰς τὰ πλεῖρα τοῦ ἄνω ἀγγείου, καὶ νὰ ρέωσι πρὸς τὰ κάτω.

Ὑπεβάλομεν λοιπὸν τὸ νερὸν εἰς δοκιμασίαν εἰς τὴν ὁποίαν ἡ ἀτμοσφαῖρα μένει ἐντελῶς ξένη. Τὸ νερὸν τὸ παραγόμενον ἐκ τῆς καύσεως τοῦ κηρίου σχηματίζεται κατὰ μέρος διὰ βοήθειας

τῆς ἀτμοσφαίρας. Ἐδῶ τὸ κατωρθώσαμεν χω-
ρίς ἀέρος. Ἐπομένως ἡ ἄλλη ἐκείνη οὐσία ἥτις
δίδεται ὑπὸ τοῦ ἀέρος εἰς τὸ κηρίον, καὶ συντι-
θεμένη μετὰ τοῦ ὑδρογόνου, παράγει τὸ νερὸν,
αὐτὴ πρέπει νὰ εὐρίσκηται ἐντὸς τοῦ νεροῦ.

Πρὸ ὀλίγου εἶδετε τὸ ἐν ἐκ τῶν δύο περάτων
τῆς μηχανῆς ἡμῶν ἔσυρεν εἰς ἑαυτὸ τὸν χαλκὸν
ὅστις περιείχετο εἰς τὴν κυανῇ ἐκείνῃ ἀνάλυ-
σιν. Τὸ σύρμα τοῦτο, ὁδηγήσαν ἐκεῖ τὸν ἡλε-
κτρισμὸν, ἐπέφερε τὸ τοιοῦτον ἀποτέλεσμα· καὶ
δυνάμεθα νὰ ἐλπίσωμεν ὅτι ἂν ὁ ἡλεκτρισμὸς
τόσον ἰσχυρῶς ἐπενήργησεν εἰς τὸ ρευστὸν ἐκεῖνο,
ὥστε δι' αὐτοῦ νὰ τὸ συνθέσωμεν καὶ νὰ τὸ δια-
λύσωμεν, θὰ κατορθώσῃ καὶ τὴν ἀνάλυσιν τοῦ
ὑδατος εἰς τὰ μέρη ἐξ ὧν συντίθεται. Ἰδοὺ λαμ-
βάνω τοὺς δύο πόλους τῆς στήλης, τὰ δύο ἄ-
κρα δηλαδὴ τῶν συρμάτων, καὶ ἂς ἰδῶμεν ποίαν
ἐπιρροὴν θὰ ἔχωσιν ἐπὶ τοῦ νεροῦ τοῦ δοχείου
τούτου. Οὕτω τὰ δύο σύρματα χωριστὰ, καὶ τὸ
καθὲν διέρχεται διὰ μικροῦ τρυπητοῦ ξυλίνου

Σχ. 35.

βάθρου, ὥστε δὲν κοινοῦνται μεταξύ των, τὸ ἐν
πρὸς τὸ μέρος τοῦ Α, τὸ ἄλλο πρὸς τὸ μέρος
τοῦ Β. Οὕτω τὰ ἀέρια τὰ ἐξερχόμενα ἐκ τῶν
δύο συρμάτων δὲν συγχέονται, ἀλλ' ἕκαστον
παρουσιάζεται χωριστόν. Ὅτι τὸ ἐξερχόμενον
ἐξ αὐτῶν δὲν εἶναι ἀτμὸς ἀλλ' ἀέριον, εἶναι πε-
ριττόν νὰ τὸ ἐπαναλάβωμεν. Τὸ εἶδετε καὶ τὸ
ἠξεύρετε. Βλέπετε τώρα ὅτι ὅπου εἶναι τὸ πέρας
ἐκαστοῦ σύρματος, ἐξέρχονται φυσαλίδες. Ἄς
τὰς συνάξωμεν, ἀλλὰ χωριστὰ τὰς τοῦ ἐνὸς σύρ-
ματος καὶ χωριστὰ τὰς τοῦ ἄλλου, καὶ ἂς τὰς
ἐξετάσωμεν. Πρὸς τοῦτο καλύπτω τὸ πέρας τοῦ
ἐνὸς δι' ἐνὸς ὑαλίνου κυλίνδρου Δ, κλειστοῦ ἄ-
νωθεν, ἀνοικτοῦ κάτωθεν, καὶ τὸ πέρας τοῦ ἄλ-
λου δι' ἄλλου ὑαλίνου κυλίνδρου Γ. Εἶναι δὲ ἀμ-
φότεροι οἱ κύλινδροι πλήρεις ὑδατος, καὶ ἴσταν-
ται εἰς τὰ ξύλινα μικρὰ βάθρα περὶ ὧν ἄς εἶπα.
Τώρα, καθ' ὅσον ὁ ἡλεκτρισμὸς ὁ ἐξερχόμενος ἐκ
τῶν περάτων τῶν δύο συρμάτων ἐνεργεῖ ἐπὶ τοῦ
νεροῦ τοῦ περιεχομένου εἰς τὸ δοχεῖον, ἐκ τοῦ
νεροῦ ἀναπτύσσονται ἀέρια, καὶ εἰσέρχονται εἰς
τοὺς κυλίνδρους. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἀέριον εἶναι ἐλα-
φρότερον τοῦ νεροῦ, διὰ τοῦτο, καθ' ὅσον εἰσέρ-
χεται εἰς τὸν κύλινδρον, ἀναβαίνει εἰς τὴν κο-
ρυφὴν αὐτοῦ, καὶ ἀναγκάζεται τὸ νερὸν, ὡς βλέ-

πετε, νὰ καταβαίνει, καὶ ἐξερχόμενον κάτωθεν
τοῦ κυλίνδρου, νὰ ἐπιστρέφῃ εἰς τὸ νερὸν τὸ πε-
ριεχόμενον ἐντὸς τοῦ μεγάλου δοχείου (Α. Β), ὅ-
που οἱ κύλινδροι ἴστανται. Ὁ κύλινδρος Γ πλη-
ροῦται πολὺ ταχύτερον παρὰ ὁ Δ, καὶ ἐπειδὴ οἱ
κύλινδροι εἶναι ἴσοι, βλέπετε ὅτι περιέχει ἤδη
διπλάσιον σχεδὸν ἀέριον τοῦ ἄλλου. Καὶ τὰ δύο
αὐτὰ ἀέρια εἶναι ἄχροα, καὶ τὰ δύο ἐπιπλέου-
σιν εἰς τὸ νερὸν χωρὶς νὰ πυκνωθῶσι, καὶ ὁμοιά-
ζουσιν ἀπαράλλακτα, ἢ τοῦλάχιστον φαίνονται
ὅτι ὁμοιάζουσιν. Ἀλλὰ ἂς τὰ ἐξετάσωμεν κα-
λήτερον διὰ νὰ πεισθῶμεν. Ἐχομεν ἤδη ἀρκετὴν
ποσότητα καὶ ἐκ τῶν δύο, ὥστε ἡμποροῦμεν
νὰ προχωρήσωμεν εἰς πειράματα. Τὸ ἀέριον τὸ
περιεχόμενον εἰς τὸν κύλινδρον Γ θὰ ἰδῇτε ὅτι
εἶναι τὸ ὑδρογόνον.

Ἐνθυμεῖσθε ὅτι τὸ ὑδρογόνον εἶναι ἀέριον ἐ-
λαφρόν, μένον διὰ τοῦτο καὶ μὴ ἐξατμιζόμενον
ἐντὸς τοῦ ἀνοικτοῦ ἀγγείου, ὅταν τὸ ἀγγεῖον
εἶναι ἀνεστραμμένον, καὶ ἀνάπτον καὶ καῖον
δι' ὠχρᾶς φλογὸς περὶ τὸ στόμιον τῆς φυλακῆς
του. Τὸ ἀέριον λοιπὸν τοῦτο ἐδῶ εἶναι ὑδρογό-
νον, διότι, ὡς κρατῶ τὸν κύλινδρον ἀνεστραμ-
μένον, μένει ἐντὸς αὐτοῦ, καὶ, ἰδοὺ (ὁ καθη-
γητὴς πλησιάζει κηρίον ὑπὸ τὸν κύλινδρον,
εἰς τὸ στόμιον αὐτοῦ) καίει, καὶ παράγει φλόγα
ὡς ἄς τὴν εἶπα.

Τώρα νὰ ἰδῶμεν τί περιέχει ὁ ἄλλος κύλινδρος.
Ἡξεύρετε ὅτι σύγκειται τὸ νερὸν ἐκ δύο ἀε-
ρίων, καὶ ὅτι ὅταν μιγνύμεν τὰ δύο ὁμοῦ, ἀ-
ποτελοῦσι μίγμα ἐπιδεκτικὸν ἐκρήξεως. Ἐγνω-
ρίσαμεν τὸ ἐν, τὸ ὑδρογόνον· μένει νὰ ἰδῶμεν τί
εἶναι τὸ ἄλλο, ἐντὸς τοῦ ὁποίου καίει τὸ ὑδρο-
γόνον, καὶ τὸ ὁποῖον πρὸ τῆς ἀναλύσεως μὲν
περιείχετο ἐντὸς τοῦ νεροῦ, τώρα δὲ εἶναι μεμο-
νωμένον ἐντὸς αὐτοῦ τοῦ κυλίνδρου. Εἰσάγω εἰς
τὸν κύλινδρον τὸ ἀναμμένον αὐτὸ ξυλάριον, καὶ
βλέπετε ὅτι τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι ὅλως ἄλλο.
Τὸ ἀέριον δὲν ἀνάπτει, ὡς τὸ ὑδρογόνον, ἀλλὰ
τὸ ξύλον καίει πολὺ ζωηρότερον. (Ὁ καθηγητὴς
ἀνάπτει μικρὸν τεμάχιον ξύλου καὶ τὸ εἰσά-
γει εἰς τὸν κύλινδρον.) Ἰδέτε πῶς τὸ ἀέριον
τοῦτο αὐξάνει τὴν καύσιν, πῶς τὸ ξύλον καίει
ζωηρότερον παρὰ ὅτε τὸ κρατῶ εἰς τὸν ἀέρα.
Τὸ ἀέριον λοιπὸν αὐτὸ εἴπομεν ὅτι περιείχετο
εἰς τὸ νερὸν. Ἡ σταγὼν λοιπὸν τοῦ νεροῦ ἢ
προελθοῦσα ἐκ τῆς καύσεως τοῦ κηρίου, τὸ πε-
ριεῖχε καὶ αὐτὴ. Ἀλλὰ ποῦ τὸ ἡῦρε; Τὸ ἐδα-
νεῖσθαι ἐκ τοῦ ἀέρος. Πῶς νὰ τ' ὀνομάσωμεν αὐτὸ
τὸ ἀέριον; Θέλετε Α, Β, ἢ Γ; Ἄς τ' ὀνομάσω-
μεν Ο, ἢ μᾶλλον Ὁξυγόνον. Τὸ ὄνομα εἶναι
ὠραῖον, εὐηχόν, Ἑλληνικόν, καὶ δὲν εἶναι φόβος
μήπως τὸ συγχύσωμεν μετὰ τῶν ἄλλων. Τοῦτο
λοιπὸν τὸ ὀξυγόνον κατέχει μέγα μέρος εἰς τὴν
σύνθεσιν τοῦ νεροῦ.

Ἀφ' οὗ ἐμάθομεν τοῦτο, θὰ μᾶς εἶναι εὐκο-
λότερον νὰ ἐγνωσῶμεν τὰ ἄλλα πειράματα καὶ

νὰ προχωρήσωμεν εἰς ἄλλας ἀνακαλύψεις. Ἄμα
ἐξετάσωμεν ἅπαξ ἡ δις αὐτὰς τὰς οὐσίας, θὰ ἰ-
δῶμεν διατὶ τὸ κηρίον καίει εἰς τὸν ἀέρα. Ἀ-
ναλύσαντες τὸ νερὸν, δηλαδὴ χωρίσαντες αὐτὸ
διὰ τοῦ ἡλεκτρισμοῦ εἰς τὰ συστατικὰ αὐτοῦ
μέρη, ἐλάβομεν ὑδρογόνον διπλάσιον τοῦ ἄλλου
ἀερίου, τοῦ ὀξυγόνου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου καίει
τὸ ὑδρογόνον. Ἰδοὺ, εἰς τὸν πίνακα τοῦτον ἄς
σημειῶ τὴν διαφορὰν τοῦ ὄγκου καὶ τῆς βαρύ-
τητος τῶν δύο ἀερίων, καὶ βλέπετε ὅτι τὸ ὀ-
ξυγόνον εἶναι ἀσυγκρίτως (δεκαεξάκις) βαρύτε-
ρον τοῦ ὑδρογόνου.

1	8
Ὑδρο- γόνον.	ὀξυγό- νον
	ἦτοι βαρύτης ὀξυγόνου ὡς 88,9 τοῦ διπλοῦ ὑδρογόνου » 44,4 ὑδατος » 100,0

Ἐν ἄλλαις λέξεσιν, εἰς 100 μέρη νεροῦ, βα-
ρύνοντα 100 κοτύλας, ἢ ὅ,τι ἄλλο θέλετε, πε-
ριέχονται 66 περίπου μέρη ὑδρογόνου, βαρύνοντα
44,4 κοτύλας, καὶ 33 μέρη ὀξυγόνου, βαρύνοντα
88,9 κοτύλας.

Ἐπεται συνέχεια.

Α. Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗΣ.

ΟΙ ΜΕΛΛΟΝΥΜΦΟΙ ΤΗΣ ΣΠΙΤΖΕΒΕΡΓΗΣ

Συνέχεια· ἰδί σελ. 595.

Z'

Τὴν ἐπομένην ἐβδομάδα τὸ ὠραῖον πλοῖον τῆς
Δουνκέρκης ἔπλεε πρὸς τὴν Σπιτζεβέργην.

Ἡ Καρίνα ἐπιβᾶσα τοῦ πλοίου δὲν ᾔθελε κατὰ
πρῶτον νὰ δεχθῇ τὸ μέρος, ὅπερ τῇ εἶχον προο-
ρίσει, ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ ὁ Βλονδῶ καὶ ὁ Μαρσέλ
ἐπέμενον, ἡ μετρίοφρων κόρη ὑπεχώρησε καὶ διε-
σκεύασε τὴν νέαν τῆς κατοικίαν μετὰ πολλῆς
χάριτος καὶ φιλοκαλίας τῇ βοηθείᾳ καὶ τοῦ
Φρισκὲ, ὃν εὐγενῶς ὁ Μαρσέλ εἶχε θέσει ὑπὸ τὰς
διαταγὰς τῆς. Ἦτο αἰθριὸς ὁ οὐρανὸς καὶ ἀτά-
ραχος ἡ θάλασσα, σπάνιον πρᾶγμα εἰς τὰς βό-
ρεια πελάγη.

Τὴν πρωΐαν ἡ Καρίνα ἔμενε κεκλεισμένη ἐν
τῷ κοιτωνίσκῳ τῆς, κατὰ τὴν ὥραν τοῦ προ-
γεύματος μετέβαινεν εἰς τὸ ἐστιετόριον. Μετὰ
μεσημβρίαν περιεπάτει ἐπὶ τοῦ καταστρώματος,
ἀνεγίνωσκεν ἢ εἰργάζετο μέχρι τῆς ὥρας τοῦ γεύ-
ματος. Οἱ ναῦται ἐφέροντο μετ' εὐλαβείας πρὸς
αὐτὴν ἐκτὸς τοῦ Τρομπῶν, ὁ ὁποῖος τὴν παρε-
τήρει ἐνίοτε καὶ πολλὰς ὑπονοίας ἐξέφραζε περὶ
τῶν προϊσταμένων του. Ἐτίμων δὲ πολὺ καὶ
τὸν γέροντα Λάξ, ὅστις μετὰ τοσαύτης οἰκειό-
τητος συνδιελέγετο μετ' αὐτῶν τὸ ἐσπέρας. Καὶ
ἡ Καρίνα δὲ ἡγάπα τὸ ἐσπέρας νὰ μένῃ ἐπὶ τοῦ
καταστρώματος. Ὁ δυτικὸς ἀνεμος, ὅστις ἔπνεεν
ἐλαφρῶς, θὰ ἐφαίνετο πολὺ ψυχρὸς εἰς πᾶσαν ἄλ-
λην γυναῖκα μεσημβρινωτέρου κλίματος, ἀλλ' ἡ
νεαρά κάτοικος τοῦ Χάμμερφεστ τὸν εὕρισκε

πολὺ εὐχάριστον. Ἐπειτα ἦτο τότε ἡ ἀρχὴ τῆς
μαγικῆς τοῦ ἔτους ὥρας, ἥτις δωροφορεῖ τὸν
Βορρᾶν διὰ τῶν φωτεινῶν ἐκείνων νυκτῶν ἢ μᾶλ-
λον διὰ τῶν ἀνύκτων ἐκείνων ἡμερῶν.

Οἱ ἐπιβάται τῆς *Ρόζας Μαρίας* ἐτέρποντο διερ-
χόμενοι τὰς ὠραίας ἐκείνας νύκτας. Πᾶν πλοῖον
ἔχει τὴν ἀριστοκρατικὴν του μερίδα καὶ τὸ δη-
μοτικόν του στοιχεῖον.

Μετὰ τὸ γεῦμα, ὁ Λάξ, ἀνάπτων τὴν πίπαν
του ἐπορεύετο πρὸς τὸ ὄπισθεν μέρος τοῦ πλοίου
καὶ ἐκάθητο ἐπὶ βαρελίου. Ἦρχιζε τότε τὰς
διηγήσεις του. Πάντες ἤκουον μετὰ προσοχῆς, μὴδὲ
τοῦ Τρομπῶν ἐξαιρουμένου. Τοῖς ἐδιηγείτο περὶ
τῶν τεράτων τῆς Ἀρκτοῦ, περὶ τοῦ μεγάλου ὀ-
φειῶς τῶν θαλασσῶν, περὶ τοῦ δράκοντος. Αἰφνης
πίπτει κατὰ γῆς ἡ πίπα του καὶ συντρίβεται.

«Ἄ! διάβολε, ἀνακραῖζει, ἡ ὠραία πίπα, τὴν
ὁποίαν μὲ τόσῃν προσοχῇν εἶχα φέρεῖ ἀπὸ τὸ
Δουνκέρκ! τὴν εἶχα μαυρίσει τόσον καλὰ!»

Ὁ Φρισκὲ, ὅστις εἶχε τελειώσει τὴν ὑπηρεσίαν
του, ἐτριγύριζε καὶ αὐτὸς καὶ ἐπεθύμει νὰ ἀκούσῃ,
ἀλλὰ δὲν ἐτόλμα νὰ καθίσῃ.

«Πλησίον, σκλάβε, τῷ φωνάζει στεντορεῖα
τῇ φωνῇ ὁ Τρομπῶν, πλησίον καὶ ἐνθυμήσου
ὅτι οἱ Τοῦρκοι λέγουσιν ὅτι ἅμα ἀκούσῃ κανεῖς
πρέπει νὰ ὑπακούσῃ. Καταίδια κάτω, ξεύρεις, εἰς
τὸ ἀρμάρι μου· πόσαις φοραῖς θὰ ἐσκαλίσῃς ἴσως
ἐκεῖ διὰ νὰ μὲ κλέψῃς, μαῖμου· καταίδια καὶ φέ-
ρε μου μίαν πίπαν ὅπου ἔχω ἐκεῖ. Μὴν ἐγγίξῃς
τὸ ροῦμί μου... ἀκούς; διὰ τί σ' ἐφαγα. Σύρῃ
καὶ ἔλα γρήγορα».

Ὁ Φρισκὲ ὑπήκουσε τρομασμένος, παρέδωκε
τὴν πίπαν καὶ ἔφυγε φοβούμενος μὴ λάβῃ καὶ
νέας διαταγὰς. «Ἐλεγεσ λοιπὸν, ἐξηκολούθησεν
ὁ Τρομπῶν ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν Λάξ, ὅτι ὑ-
πάρχουν εἰς τὰς θαλάσσας μᾶς ὀφείδια, ὅπου δὲν
τὰ βλέπει κανεῖς, οὔτε εἰς τὰ δάση τῆς Ἀμερικῆς».

— Ναι, ἔχει ἐν ὀφείδι ὁ βόρειος Ὁκεανὸς, ὁ-
ποῦ δὲν ἡμπορεῖ νὰ τὰ βγάλῃ πέρα μ' αὐτὸ οὔτε
ὁ θόας οὔτε ὁ κροταλίας. Εἶνε δύο ἢ τρεῖς φο-
ραῖς μακρότερον ἀπὸ μία φρεγάτα. Τὸ κεφάλι του
εἶνε ὅσον μίαν θάρκα, ἡ γλῶσσά του λὲς κ' εἶνε
κάρβουνο ἀναμένο καὶ τρέ...χει ὅσον τὸ ἄλογο.
Ἐνα μίλλι ὅτ' ὀλεπτό πέρνει.

— Τόσιδες αὐτὸ τὸ ζῶν; ἠρώτησεν εἰρωνικῶς
ὁ Τρομπῶν.

— Ὅχι, ἀπεκρίθη εὐλαβικῶς ὁ πιλότος, δὲν
τόσιδα ποτέ μου. Ἀλλὰ μοῦ τὸ εἶπαν ἄνθρωποι
ποῦ τόσιδαν. Τὸ λέγει καὶ ἕνας δεσπότης εἰς τὴν
Νορβηγίαν, ἕνας θεοσεβέστατος ἄνθρωπος.

— Ἄς ἐβλεπα ἐγὼ ἕνα τέτοιο γάβρεπες πῶς
τὸ σκότωνα.

— Καὶ ἄλλοι τᾶλεγον αὐτὰ, ἀλλὰ ἅμα τό-
ειδαν, νὰ... τοὺς πῆγες, ὅπου φύγει φύγει. Αὐ-
τὸ τὸ ζῶν τὸ φοβοῦνται καὶ τὰ ψάρια καὶ τὰ
πούλια ἀκόμη, ποῦ πετᾶνε καὶ φεύγουνε. Καὶ
ποῦ ν' ἀκούσῃς ἀκόμη διὰ τὸν κρηκτῆ. Ἀλλο

ζωο αὐτὸ, χειρότερο, ὁ κρακῆς. Εἶναι τόσο μεγαλύτερο, ὅπου ἂν περάσῃ ἡ μπαλαίνα ἐπάνω του δὲν τὴ νοιώθει, ὅπως δὲν νοιώθει τὸ βόδι τὴ μυῖγα. Μερικοὶ θαλασσινοὶ ἐνόμισαν μὴ φράξαι πῶς εἶχαν ἀνακαλύψει ἕνα νέο νησί· ἐπήγαν λοιπὸν καὶ τὸ σημείωσαν καὶ εἰς τὴ χάρτα. Καὶ ποῦ νησί! ἦταν ὁ κρακῆς ξαπλωμένος εἰς τὴ θάλασσα. Ἐχει καὶ κέρατα ὁ κρακῆς καὶ μ' αὐτὰ πιάνει τὰ καράβια.

Οἱ ἄλλοι ἤκουον, ἂν καὶ ἀμφιβάλλοντες δολίγον, μετὰ προσοχῆς. Ἀλλ' ὁ Τρομπὼν σείων εἰρωνικῶς τὴν κεφαλὴν καὶ καπνίζων,

— Καλὲ τί μᾶς λὲς αὐτοῦ, εἶπε, γέρω μου· τί πράγματα εἶνε αὐτὰ ὅπου μᾶς λὲς χωρὶς νὰ τὰ ἰδῇς. Ἀκουσε νὰ σοῦ εἰπῶ καὶ ἐγὼ πράγματα ὅπου εἶδα. Εἶδα μία φρεγάτα ἀγγλικὴ μὲ σαρανταδύο κανόνια, ὅπου ἐκυνηγοῦσε ἕνα καράβι, ὅπου ἔπερνε μαύρους σκλάβους εἰς ταῖς Ἀντίλλαις. Τί κακὸ ἔκανε τὸ καράβι; δὲν μοῦ λὲς; τίποτε. Νὰ, αὐτὸ εἶνε πρᾶγμα, ὅχι τὰ φεῖδια σου, γέρω μου.

Ὁφείλομεν ἐνταῦθα ν' ἀναφέρωμεν ὅτι πολλοὶ καὶ σοφοὶ ἄνδρες ἐπίστευον κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα εἰς τὴν ὑπαρξίν τοῦ θαλασσίου ὄφους καὶ τοῦ κρακῆος. Πολλοὶ δὲ περιγραφὰ αὐτῶν ἐγράψαν καὶ ὑπὸ φυσιοδιῶν ἔτι.

Ἐν ᾧ τοιαῦτα διελέγετο ὁ Λάξ, ἡ κόρη του, εἰς τὸ ἀντίθετον μέρος τοῦ πλοίου σιγηλὴ καὶ σκεπτικὴ παρετῆρει πότε μὲν τὸν οὐρανὸν, πότε δὲ τὴν θάλασσαν, ἢ μετὰ πολλῆς ταχύτητος ἠυλάκωνεν ἡ Ρόζα Μαρία.

— Μετὰ τῆς προσοχῆς παρατηρεῖτε τὸν οὐρανόν! τῇ λέγει ὁ Μαρσέλ πλησιάζας, μήπως μεταξὺ τῶν μυριάδων ἀστέρων ζητεῖτε τὸ ἄστρον τὸ ἰδικόν σας;

— Πτωχὴ καὶ ἀφανὴς κόρη, ὡς ἐγὼ, ἔχει τάχα ἄστρον; Μοὶ ἀρέσκει νὰ θαυμάζω τοῦ Μεγαλοδυνάμου τὰ κτίσματα ἐν ἀπάσῃ τῇ λαμπρότητί των καὶ τῇ ἐπιβλητικῇ τῆς φύσεως ἡρεμίᾳ. Τὰ ἄστρα μοὶ φαίνονται ὡς ὀφθαλμοὶ ἀγγέλων μετ' ἀγαθότητος παρατηρούντων τὴν ἡμετέραν γῆν. Ἐνίοτε μάλιστα μοὶ φαίνεται ὅτι ἀποσπᾶται ἀπ' αὐτῶν εὐεργετικὴ τις ἀκτίς καὶ εἰσδύει εἰς τὴν καρδίαν μου. Τώρα δὲ, καθ' ἣν στιγμὴν μοὶ ἀπετείνετε τὸν λόγον ἐν ᾧ ἤμην θεθυρισμένη εἰς τὰς σκέψεις μου, ἐσυλλογίζομαι δύο στροφὰς γερμανικῆς τινος ἐλεγείας τὴν ὁποίαν εἶχόν ποτε ἀναγνώσει. Παριστᾷ ὁδοιπόρον πορευόμενον μόνον ἐν καιρῷ νυκτὸς ἐν ἀγνώστῳ χώρᾳ καὶ ἀποπλανώμενον· ἐν τῇ ἀβεβίῳ πορείᾳ του, καταλαμβάνεται ὑπὸ τρόμου· ὑψώνει πρὸς τὸν οὐρανὸν τὰ ὄμματα καὶ ἀνακράζει· «Μικρά μου χρυσὰ ἄστρα, εἰσθε πάντοτε ἀπομεμακρυσμένα ἀπ' ἐμοῦ καὶ ὅμως ἀγαπῶ νὰ σᾶς βλέπω, καὶ ὅμως ἔχω πίστιν εἰς σᾶς!» Αἶφνης νομίζει ὅτι φωτίζεται ὁ δρόμος του καὶ εἰς τὸν ψίθυρον τοῦ βράχους, εἰς τὸν θρόνον τῶν φύλλων,

νομίζει ὅτι ἀκούει φωνὴν μυστηριώδη, τῶν ἄστρον τὴν φωνήν, ἥτις τῷ ἀποκρίνεται· «Ὅχι, δὲν θὰ ἦσαι πάντοτε ἀπομεμακρυσμένος ἀπ' ἡμῶν καὶ πολλάκις σὲ ἔχομεν εἰς τὸν νοῦν μας».

— Ὁραιοτάτη ἰδέα, ὑπέλαβεν ὁ Μαρσέλ! Ἐχέτε δίκαιον νὰ τὴν ἐνθυμεῖσθε. Οἱ πρακτικοὶ λεγόμενοι ἄνθρωποι θὰ ὠνόμαζον τὰ τοιαῦτα φαντασιοπληξίας καὶ οἱ σοφοὶ θὰ ἐγέλων μὲ τὴν τοιαύτην προσωποποίησιν τῶν ἀστέρων ἀποδεικνύοντες διὰ θετικῶν ἀριθμῶν τὸ ὕψος καὶ τὸν ὄγκον των. Ἀλλ' ἄρά γε ἡ ἐπιστήμη παρέχει ἀληθῶς εἰς ἡμᾶς μεγάλας ὑπηρεσίας ὅταν ἀπεκδύηται τὴν ἰδανικὴν αὐτῆς αἰγλήν; Τὸ κατ' ἐμὲ πολλάκις μετὰ πόθου ἀνεμνήσθην τῶν χρόνων ἐκείνων, καθ' οὓς δὲν ἐκώλυον τὴν παιδικήν μου φαντασίαν οὔτε τῶν γεωλόγων τὰ συστήματα, οὔτε τῶν ἀστρονόμων οἱ ὑπολογισμοί. Ἡμεῖς εἴμεθα τολμηρότεροι τοῦ πρωτοπλάστου· δὲν ἀρκούμεθα εἰς τὸ νὰ ἐγγίσωμεν διὰ τῶν χειλέων τὸ ξύλον τῆς γνώσεως, θέλομεν καὶ νὰ τὸ ἀντάμωμεν καὶ πολλάκις ἡ ἀνταπομῆμας ἀποδαίνει ματαίᾳ· ἐν τῷ μέσῳ ἀπείρων χαρτῶν καὶ βιβλίων δὲν δυνάμεθα νὰ ἀνεύρωμεν τὴν ἀλήθειαν.

Μεταξὺ τῶν παραδεισίων χρόνων καὶ τῶν σημερινῶν, τῶν φιλοσοφικῶν, ὑπῆρξαν καὶ ἄλλοι καθ' οὓς ἦτο εὐφρανταστότερος καὶ ἀφελέστερος ὁ ἄνθρωπος. Ἦτο τότε παιδίον καὶ τὴν παιδικήν του ἀθωότητα δὲν ἐπεσκότιζεν οὔτε ἡ ἀλαζονεία, οὔτε ἡ ἐπιστήμη. Τότε ἡ δρῦς τῷ ἐχρηστοδότηι, τότε τὸν προσφύλαττεν ἀπὸ τοῦ κεραινοῦ ἡ δάφνη καὶ οἱ πολύτιμοι λίθοι τῷ ἀπεκάλυπτον τὰ μυστήριά των. Σήμερον ἡ ἐπιστήμη ἐσχημάτισε κενὸν περὶ τὴν καρδίαν μας καὶ τὸ κενὸν τὸ φοβεῖται ἡ φύσις, κατὰ τὸ λέγειν ἐνὸς φιλοσόφου. Σήμερον οὔτε νύμφαι, οὔτε φαντάσματα, οὔτε γίγαντες, οὔτε πυγμαῖοι, οὔτε ποιήσεις...

— Πόσον ἡδύνομαι ἀκούουσα ὑμᾶς νὰ ὁμιλεῖτε τοιοῦτοτρόπως! διέκοψε λέγουσα ἡ Καρίνα. Πόσον ἐπιτυχῶς ἐξηγεῖτε τὰς ιδέας μου καὶ πόσον καταλλήλως ἀποκρίνεσθε εἰς τὰς ἀπορίας μου. Μάθετε ὅμως ὅτι ἡ ποίησις ἐκείνη, ἥς θρηνεῖτε τὴν ἀπώλειαν, ὑπάρχει, ὑπάρχει εἰς τὰς ἡμετέρας ἀρκτικὰς χώρας. Τὴν διέσωσαν οἱ χωρικοὶ τῆς Σουηδίας, τῆς Νορβηγίας καὶ τῆς Δανίας. Ἐχομεν ἀκόμη τὰς μαγείας καὶ τὰ θαύματα. Ζῶσιν εἰς τὰς πεδιάδας μας αἱ ἔλφαι μὲ τὸ γελαστόν των πρόσωπον, μὲ τὸ ἐλαφρόν των σῶμα καὶ χορεύουσι περὶ τὰ χλωρὰ χόρτα καὶ ὑφαίνουσι τὰ ἐνδύματά των μὲ ἀκτῖνας τῆς σελήνης. Εἰς τὰ ὄρη μας ὑπάρχουσι πυγμαῖοι, οἵτινες ὑπὸ τοῦς ἀδμαντίνους θόλους των κατεργάζονται τὰ πολύτιμα μέταλλα. Ἐντὸς τῶν οἰκῶν μας ὑπάρχουσι μικρά τινα καὶ ἀγαθὰ στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα ἄλλο δὲν ζητοῦσι παρ' ὀλίγας σταγόνας γάλακτος. Αἱ λίμναι μας ἔχουσι τοὺς στροϊμάλους μὲ τὴν ἀργυρᾶν των ἄρπαν καὶ τὰ βάρη τῶν θαλασσῶν μας τοὺς μεεργαίδους...

— Ὅποια μυθολογία! διέκοψεν εἰπὼν ὁ Μαρσέλ· καὶ πιστεύετε εἰς αὐτήν;

— Βεβαίωτατα πιστεύω.

— Εἴσθε λοιπὸν εἰδωλολάτρες;

— Ἀπ' ἐναντίας, εἶμαι καὶ ἐπιθυμῶ νὰ ἦμαι πιστοτάτη εἰς τὴν ἀγίαν ἡμῶν θρησκείαν. Τοῦτο ὅμως δὲν ἐμποδίζει ἀπὸ τοῦ ν' ἀρέσκωμαι εἰς τοὺς μύθους τοῦτους, τῶν ὁποίων τὴν ἐξαφάνισιν καὶ σεῖς ὁ ἴδιος πρὸ μικροῦ ἐθρηνεῖτε. Μήπως δὲν δύνανται οὗτοι νὰ συμβαδίζωσι πρὸς τὴν ἀλήθειαν τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας; Ὅταν ἦσθε παιδίον δὲν σᾶς ἤρεσκον τάχα τὰ παρὰ φύσιν; Καὶ ταῦτοχρόνως δὲν ἐκάμνετε πρῶτ' καὶ ἐσπέρας εὐλαβέστατα τὴν προσευχὴν σας εἰς τὰ γόνυα τῆς μητρός σας; Ταύτην τὴν παιδικὴν ἀθωότητα καὶ ἀφελειαν ἐπεθύμουν νὰ διατηρῶσιν ὅσον τὸ δυνατόν ἐπὶ μακρόν οἱ ἄνθρωποι.

— Τί ὥραία διδασκαλία! ἀνεφώνησεν ὁ Μαρσέλ προσπαθὼν νὰ δώσῃ τόνον ἀστεϊότητος εἰς τὴν φωνήν του. Ἀλλ' οἱ λόγοι καὶ ἡ φωνὴ τῆς Καρίνας ἐπροξένουν εἰς αὐτὸν αἴσθησιν, ἣν δὲν ἡδύνατο νὰ καταστείλῃ, καὶ προσήλωσεν ἐπ' αὐτῆς τοὺς ὀφθαλμούς του μετ' ἀσυνήθους ἐκφράσεως. Ἡ νέα κόρη συνήντησε τὸ βλέμμα του, ἀπέστρεψε τοὺς ὀφθαλμούς του. Ἐπειτα τῷ εἶπε ὅτι ἤσθάνετο ψύχραν καὶ κατέβη εἰς τὸν κοιτῶνίσκον τῆς.

Ὁ ὑποπλοίαρχος ἔμεινεν ἀκίνητος καὶ σκεπτικὸς εἰς τὴν θέσιν του.

— Δὲν καπνίζεις, ἀγαπητὲ Μαρσέλ, τῷ ἐφώνησεν αἰφνης ὁ Βλονδῶ, ὅστις περιδιάβαζε κατὰ τὴν συνήθειάν του ἐπὶ τοῦ καταστρώματος.

— Εὐχαρίστως.

— Ἐλα λοιπὸν, φίλε μου, διότι μετὰ τὸ φαγητὸν δὲν ὑπάρχει διὰ τὸν ναυτικὸν μεγαλητέρα εὐχαρίστησις τοῦ καπνίσματος.

Η'

Οὐδαμοῦ ἄλλου ὁ χαρακτὴρ τοῦ ἀνθρώπου δύναται καλλίτερον νὰ δοκιμασθῇ, ὅσον κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πλοῦ ἰστιοφόρου πλοίου, μάλιστα δὲ εἰς ἐκεῖνα τὰ πελάγη, ἐνθα εὐμεταβολητότατοι εἶνε οἱ ἄνεμοι καὶ ἡ θάλασσα πολὺ σκληρὰ, κατὰ τὸ λέγειν τῶν ναυτικῶν. Ἐκεῖ αἱ βραδύτητες τῆς θαλασσοπλοίας, τὰς ὁποίας ἐπιφέρουσι πότε μὲν τὰ ρεύματα, πότε δὲ οἱ ἄνεμοι οἱ ἐναντίοι, ἐξάπτουσι τὰς ἐπιθυμίας καὶ φέρουσιν εἰς ἀπελπισμὸν τὴν ὑπομονήν. Αἱ βίαιαι τοῦ καιροῦ μεταβολαί, ἡ βροχὴ, ἡ τρικυμία, ἡ κόπωσις καὶ ἡ στέρησις διαθέτουσι λίαν δυσάρεστα τὴν ψυχὴν. Πρόσθεσις εἰς πάντα ταῦτα τὴν ἀφορητὸν ἐκείνην αἰχμαλωσίαν, ἀπ' ἥς δὲν δύναται νὰ λυτρώσῃ τὸν πλεόντα εἰμὴ ὁ λιμὴν. Βλέπει τις ἐνώπιόν του εἰς τὸ πλοῖον καθ' ἡμέραν τὰ αὐτὰ πρόσωπα καὶ ἀναγκάζεται ἐκὼν ἄκων νὰ συναναστρέφεται καὶ μετ' ἐκείνων ἀκόμη, οἵτινες διεγείρουσι τὴν ἀποστροφὴν του. Ὅθεν μίση καὶ πάθη ζωηρά.

Ἀφ' ὅτου εἶχον ἀποπλεῦσαι ἐκ Χάμμερφεστ ἡ Καρίνα δὲν εἶχεν ἴδει τρικυμίαν. Ὁ καιρὸς ἦτο λαμπρὸς καὶ ἡ θάλασσα γαληνιαία. Καὶ ὅμως μετὰ τινὰς ἡμέρας πλοῦ εὐκόλον ἦτο νὰ διέδῃ τις ὅτι ἡ κόρη αὕτη θὰ ἡδύνατο μετ' ὑπομονῆς νὰ ὑποφέρῃ οἰονδήποτε δυσάρεστον. Ἡ εἰλικρινὴς καὶ ἄδολος μετριοφροσύνη τῆς τὴν προσφύλαττεν ἀπὸ πάσης ἀπαιτήσεως, ἣν γεννᾷ συνήθως ἡ ἀλαζονεία. Ἦτο τόσον ἀθώα, ὥστε ἀδύνατον ἦτο νὰ διατεθῇ τις ὑπόπτως πρὸς αὐτήν. Ἐλθισμόναι εὐκολώτατα εαυτὴν καὶ δὲν ἐφρόντιζεν εἰμὴ περὶ τῶν ἄλλων. Τάχιστα οἱ ναῦται ἀνεγνώρισαν τὰ προτερήματά της καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Τρομπὼν ἐνίοτε συνεκινεῖτο. Ὁ Φρισκὲ τὴν ὑπηρετεῖ μετὰ προθυμίας. Ὁ Βλονδῶ, ὅστις κατ' ἀρχὰς ἠρνεῖτο νὰ τὴν παραλάβῃ μετ' ἐαυτοῦ, εὐχαριστεῖτο τώρα βλέπων αὐτήν ἐν τῷ πλοίῳ· ἤρχιζε μάλιστα νὰ σκέπτηται ὅτι ὅσον τελεία καὶ ἂν ἦτο ἡ Ρόζα Μαρία, ὑπῆρχον καὶ ἄλλαι γυναῖκες δυνάμεναι νὰ παραβληθῶσι πρὸς αὐτήν.

Τὸν Μαρσέλ τὸν ἤλκυεν ὁσημέραι πλειότερον ἡ νεαρὰ Σουηδὴ. Τὸ πρῶτ' μετ' ἀνυπομονησίας περιέμενε νὰ τὴν ἰδῇ ἐξερχομένην τοῦ κοιτῶνίσκου τῆς. Τὴν περιποιεῖτο ὅσον ἡδύνατο, εὐχαρίστως διέμενε παρ' αὐτῇ, καὶ τὸ ἐσπέρας, ὅτε ἡ κόρη ἀπεσύρετο, ἐνόμιζεν ὅτι ἀκτὶς φωτὸς τῷ εἶχεν ἀφαιρεθῇ.

Ἀλλὰ καὶ ἡ Καρίνα ἰδιαιτέρως ἐμπιστοσύνην ἀπεδείκνυε πρὸς τὸν ὑποπλοίαρχον. Συνεκίνουν αὐτὴν τὰ δείγματα τοῦ σεβασμοῦ καὶ τῆς φροντίδος τοῦ Μαρσέλ καὶ τὴν εὐχαρίστει ἡ συναναστροφή του.

Καθὼς δὲ εἶπομεν ὅτι ὁ ἐν θαλάσῃ βίος τείνει φυσικὰ εἰς τὸ νὰ ἐξάπτῃ ἐνίοτε τὰ ἀμοιβαία πάθη τῶν ἀνθρώπων, οὕτω δυνάμεθα τώρα νὰ προσθέσωμεν ὅτι συντελεῖ οὗτος καὶ εἰς τὸ νὰ γεννηθῇ πολλάκις ἡ ἀμοιβαία συμπάθεια.

Ἀλλοτε μὲν ἐπὶ πολλὰς ὥρας καθήμενοι πλησίον ἀλλήλων διελέγοντο ὁ Μαρσέλ καὶ ἡ Καρίνα, ἄλλοτε δὲ πάλιν ἐπεριδόμενοι πλησίον ἀλλήλων ἐπὶ τοῦ τοίχου τοῦ πλοίου σιγηλοὶ παρετῆρουν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν θάλασσαν, τὸ ἀχανὲς διάστημα, τὸ ὁποῖον ἐν τῇ μεγαλοπρεπεῖ αὐτῆς πορεῖα διέτρεχεν ἡ Ρόζα Μαρία.

Εἰς τὰ βόρεια πελάγη δὲν εὐρίσκει τις οὔτε τὴν μαγικὴν λαμπρότητα οὔτε τὴν ζωηρότητα τὴν διαγελῶσαν τῶν θαλασσῶν τῶν παρὰ τοὺς τροπικούς. Τὸ πλοῖον δὲν ἀλλοκνέει φασφορίζοντα κύματα οὔτε παραμερίζει μυριάδας ζωαρίων, ἅτινα λαμπυρίζουσιν ὡς ἀστέρες ἢ ὡς λοφίσκοι φωτεινοί. Ὁ ὀρθαλμὸς δὲν διαβλέπει τὰ βάθη οὔτε διακρίνει τὰ πολύχρωμα ἐκεῖνα καὶ λαμπρὰ θαλάσσια ὄντα τῶν τροπικῶν, οὔτε νήσους κυμαινομένας παρατηρεῖ τις καὶ ἀειθαλεῖς, τὴν φυτικὴν λέγῃ ἐκείνην θάλασσαν, ἥτις εἶναι μία ἐκ τῶν περιεργότερων τοῦ Κόλμβου ἀνακαλύψεων καὶ ἥτις διετήρησε τὸ

ὄνομα, ὅπερ ἔδωκαν εἰς αὐτὴν οἱ Ἴσπανοί, καλουμένη θάλασσα τῆς Σαργάσσης. Εἰς τὰ πελάγη ἐκεῖνα τέλος δὲν ὑπάρχει τὸ θερμὸν φῶς, ὅπερ πανταχοῦ διαχέει λάμπων ὁ ἥλιος, ἡ ἀκτινοβολήσις ἐκεῖνη τῶν κυμάτων καὶ τῶν πορφυροχρόων νεφῶν, οὔτε ἡ λευκοτάτη ἐκεῖνη τοῦ ὀρίζοντος χροιά, ἡ συνάπτουσα ὡς ἀργυροῦς δακτύλιος τὸ κυανοῦν χρῶμα τοῦ πελάγους πρὸς τὸ κυανοῦν τοῦ οὐρανοῦ.

Εἰς τὰ πελάγη τῆς Ἀρκτου τὰ πάντα εἶνε βαρέα, σκοτεινὰ καὶ ἐνίοτε φοβερά. Καὶ ὅμως ἀφρονος εἶνε καὶ ἐκεῖ ζωϊκότης. Ἡ θολὴς θυσιθεῖσα εἰς βάθος ἐξ χιλιάδων ποδῶν ἀνέστυρεν ἄπειρα ζώαρια καὶ οἱ πάγοι τῆς Σπιτζεβέργης ἐγκλείουσιν ὄντα γιγαντιαῖα. Ἀλλὰ πέραν τοῦ Βορείου Ἀρκτοῦ δὲν ὑπάρχει ἀνθρωπίνη κατοικία, δύναται δέ τις ἐβδομάδας καὶ μῆνας ὅλους ἐκεῖ νὰ πλέῃ χωρὶς νὰ συναντήσῃ πλοῖον ἄλλο. Ἐρημος ἐκεῖ, ἔρημος ἐν τῇ θαλάσῃ, ἐνθα ὑπὲρ πᾶν ἄλλο μέρος ὁ ναύτης ἀναλογιζόμενος τὴν σμικρότητά του δύναται ταπεινῶς ν' ἀναφωνήσῃ ὡς ὁ ταπεινὸς ἀλιεὺς τῆς Βρεττανίας· «Βοήθησόν μοι, Κύριε, διότι εἶνε πολὺ μικρὸν τὸ πλοιάριόν μου καὶ τὸ πέλαγος ἄπειρον!»

Ἡ Καρίνα καὶ ὁ Μαρσέλ ἐθεώρουν τὸ θέαμα τοῦτο, πότε μὲν ἐκθαμβοί, πότε δὲ μετὰ θρησκευτικῆς κατανύξεως, καὶ συχνὰ τότε, χωρὶς νὰ ὁμιλῶσιν, ἐνόουν ὅτι ἐσκέπτοντο καὶ οἱ δύο τὰ αὐτά. Ἐνίοτε πάλιν ὁ υποπλοίαρχος ἀνεγίνωσκε πρὸς τὴν κόρην ἐκλέγων τὰ κατὰλληλα μέρη, τὰ ὅποια ἐνόμιζεν ὅτι θὰ τὴν ἐνδιέφερον πλεόστον. Τὰ συνήθη τοῦ ἀναγνώσματος ἦσαν ἡ ἐξ ἱστορικῶν βιβλίων ἡ ἐκ περιηγήσεων ἡ ποίημά τι. Ἡ Καρίνα τὸν ἤκουε μετὰ προσοχῆς. Ἄν τὴν ἐβλεπες κεκλιμένην πρὸς αὐτὸν καὶ πρὸς αὐτὸν ἔχουσα τεταμένον τὸ οὖς καὶ τὴν διάνοιαν, θὰ ἐνόμιζες ὅτι βλέπεις πτηνὸν κεκλιμένον εἰς τῆς φωλεᾶς τοῦ τῷ χεῖλος καὶ ἀναπνέον τὴν γλυκύτητα τοῦ δροσεροῦ ἀέρος ἢ τοῦ δάσους τὰ ἀρώματα.

Πόσον ὠφέλιμος εἶνε ἡ ἀνάγνωσις, ἐννοῶ τῶν καλῶν βιβλίων! Τίποτε δὲν χάνεται εἰς τὸν κόσμον αὐτόν· ὅσον μικρὸν καὶ ἂν ᾖ ἔχει ὥρισμαμένην τὴν θέσιν του ἐν τῷ μεγάλῳ κατασκευάσματι. Ἐκεῖνου, ὅστις ρίπτει βλέμμα εὐμενὲς καὶ ἐπὶ τὴν κέδρον τοῦ Λιβάνου καὶ ἐπὶ τὴν ὕσσωπον. Ἡ σταγὼν τοῦ ὕδατος, ἥτις στάζει διὰ τῆς στέγης τῆς καλύβης, προστίθεται εἰς ἄλλας σταγόνας, αἵτινες θὰ αὐξήσωσι τὸ ρυάκιον. Οὕτω καὶ τοῦ συγγραφέως τὸ ἔργον πολλάκις μακρύν, ὅσον μικρὸν καὶ ἂν ᾖ, δύναται νὰ διεγείρῃ γλυκεῖαν συγκίνησιν, νὰ παρηγορήσῃ τεθλιμμένην καρδίαν!

Ἡ Καρίνα ὅμως, ἂν καὶ πολὺ ἠρέσκετο εἰς τὰ γαλλικὰ βιβλία καὶ τὴν γαλλικὴν φιλολογίαν, ἦν πολὺ ἡγάπα, δὲν ἔπαυεν ἐπαινοῦσα τὰ σουηδικά. «Κρίμα, εἶπεν ἡμέραν τινὰ πρὸς τὸν Μαρσέλ, νὰ μὴ ἡξεύρητε τὴν γλῶσσάν μου· θὰ ἀ-

νεγινώσκωμεν ὁμοῦ τοὺς ποιητάς, οὓς ἀγαπῶ καὶ ὧν δὲν δύναμαι νὰ σᾶς μεταφράσω τὸ κάλλος». Ἐπειτα δὲ αἰφνης κροτοῦσα τὰς χεῖρας ἀνέκραξε μετὰ παιδικῆς χαρᾶς·

— Νὰ μάθητε σουηδικά.

— Τὸ ἐπεθύμουν, ἀπήντησεν ὁ Μαρσέλ, ἀλλὰ θὰ ᾔνε δύσκολα.

— Καθόλου, ἀφ' οὐμάλιστα ἡξεύρετε ἀγγλικά καὶ, νομίζω, ὀλίγα γερμανικά. Αἱ δύο αὐταὶ γλῶσσαι θὰ σᾶς βοηθήσουν νὰ μάθητε τὴν γλῶσσαν τῆς ἀγαπητῆς μου πατρίδος καὶ θὰ ἴδῃτε τί ὠραία γλῶσσα! Εἶνε γλῶσσα τῆς τιμῆς καὶ τῶν ἡρώων· καθὼς λέγει ὁ ποιητὴς μας Τέγνερ, ἡχεῖ ὡς ὁ ὀρεῖχαλκος καὶ λάμπει ὡς ὁ ἥλιος.

— Σᾶς ἤκουσα πολλάκις ὁμιλοῦσαν σουηδιστὶ μετὰ τοῦ πατρός σας καὶ ἀληθῶς μοὶ ἐνεποίησεν αἴσθησιν ἡ ἀρμονία τῆς γλώσσης σας. Ἐπειτα ἔχω πολλὴν εὐκολίαν εἰς τὸ νὰ μανθάνω ξένας γλώσσας. Οὐδέποτε ἐπεθύμησα νὰ εἶχον ὅλα τὰ ἔθνη μίαν γλῶσσαν, ὡς δὲν ἐπεθύμησα νὰ εἶχον τὴν αὐτὴν φυσιογνωμίαν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι καὶ νὰ ἔφερον τὸν αὐτὸν καρπὸν ὅλα τὰ δένδρα.

— Καὶ ὅμως, ὑπέλαβεν ἡ Καρίνα, θὰ ἦτο ὠραῖον νὰ ὠμίλουν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι τὴν αὐτὴν γλῶσσαν.

— Διὰ τὸ ἐμπόριον θὰ ἦτο ὠραῖον βεβαίως, ὡς καὶ διὰ τὰς ὑλικὰς ἀνάγκας τοῦ βίου καὶ διὰ τὴν διάδοσιν πρακτικῶν γνώσεων· ἐπιβλαβέστατον ὅμως διὰ τὴν διάκρισιν τῶν ἐθνικῶν χαρακτήρων! Διότι, παρατηρήσατε, ἂν ὅπως τώρα φαίνεται ἀποδεδειγμένον, ὅλοι τῆς Εὐρώπης αἱ γλῶσσαι ἔχουσι κοινὴν ἀρχὴν, εἶνε δῆλα δὴ κλάδοι φυέντες ἐκ τῶν μονοσυλλαβικῶν γλωσσῶν τῶν Ἰνδιῶν, αὗται διασπαρεῖσαι διεμορφώθησαν ὅχι μόνον σύμφωνα πρὸς τὰ ἦθη τῶν διαφόρων λαῶν, ἀλλὰ καὶ σύμφωνα πρὸς τὸ κλίμα, ὅπερ οὗτοι κατοικοῦσι. Εἰς τὴν Ἀρκτον εὐρίσκωμεν γλώσσας ἀνδρικωτέρας, πολὺ τονισμένας, σύμφωνα λαρυγγοπρόφερτα, τὰ ὅποια κατὰ τὸν σοφὸν φιλόλογον Αἰ. Murray εἶνε τὰ ὁστὰ τῶν γλωσσῶν. Εἰς τὴν Μεσημβρίαν ἀπαλὰ φωνήεντα καὶ πολλὴν εὐλυγισίαν. Αἱ γλῶσσαι τῶν βορείων ἐθνῶν εἶνε ὡς νὰ ἔγειναν ἐπίτηδες διὰ τὰ κλίματα ἐκεῖνα, διὰ τοὺς μηκυθμοὺς τῶν κυμάτων, διὰ τὰς τρικυμίας, αἰτῶν μεσημβρινῶν διὰ τοὺς ἔρωτας, διὰ τὰ ἀσμάτια, διὰ τὸν ὑπὸ τὰς ἡνθισμένας πορτοκαλέας ψίθυρον. Ἡ γλῶσσα λοιπὸν ἔχει πολλὴν σχέσιν πρὸς τὴν ὅλην διαμόρφωσιν τοῦ λαοῦ αὐτῆν ἐθνους, ἐπιδρᾷ μάλιστα καὶ ἐπὶ τῆς διανοίας. Οὕτω λ. χ. διὰ νὰ γράψω ἐπιστολὴν θετικὴν καὶ ἀκριβῆ θὰ μετεχειρίζομην τὴν γαλλικὴν γλῶσσαν, διὰ νὰ περιγράψω μίαν τοποθεσίαν τὴν ἀγγλικὴν, διὰ τὴν ἐλεγεῖαν τὴν γερμανικὴν, δι' ἐν ἱπποτικὸν ἄσμα τὴν ἰσπανικὴν καὶ δι' ἐν ἔρωτικὸν ἄσμάτιον τὴν ἰταλικὴν.

— Ἄ! κύριε, δὲν ἡξεύρετε σουηδικά. Ἡ σουηδικὴ γλῶσσα συνενεῖ ὅλα αὐτὰ τὰ προτερήματα. Προσπαθήσατε νὰ τὴν μάθητε.

— Ἀλλὰ πῶς;

— Πῶς; ὀλιγόπεις! Ἐγὼ ἐδῶ ὅλα τὰ ἀναγκαῖα βιβλία, χρειάζεται δὲ ἐπιμέλεια καὶ ὑπακοή, κύριε.

— Δέχομαι λοιπὸν καὶ σᾶς διαβεβαίω ὅτι οὐδέποτε θὰ ὑπάρξῃ μαθητὴς εὐπειθέστερος.

Ἡ διδασκαλία ἤρχισεν αὐθημερόν. Ὁ υποπλοίαρχος καθήμενος παρὰ τῇ Καρίνᾳ ἤκουε μετὰ προσοχῆς τὰ μαθήματά της καὶ ἐδείκνυν ἐπιμέλειαν καὶ ὑπακοὴν παραδειγματικὴν.

«Πόσον γλυκὺ εἶνε, λέγει ὁ Βύρων, νὰ μανθάνῃ τις μίαν ξένην γλῶσσαν ἀπὸ τῶν χειλέων καὶ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν γυναικὸς, ὅταν νέα εἶνε ἡ διδάσκουσα, νέος καὶ ὁ μαθητής».

Καὶ ἦτο νέα καὶ ὠραία ἡ παραδίδουσα ἐπὶ τοῦ καταστρώματος τῆς *Ρόζας Μαρίας* τὴν γραμματικὴν καὶ τὴν σύνταξιν τῆς μητρικῆς τῆς γλώσσης, νέος καὶ ὁ δι' ὃν ἐγίνετο ἡ διδασκαλία. Ἡ πόρε καὶ αὐτὸς πῶς ἐφαίνοντο εἰς αὐτὸν τόσον γλυκεῖαι αἱ ὥραι τοῦ μαθήματος, πῶς τόσον διαυγὴς ἦτο ἡ σουηδικὴ γραμματικὴ καὶ πῶς τόσον μελωδικὴ ἡ γλῶσσα τῆς Καρίνας.

Ὁ Βλονδὼ τὸν παρετῆρε ἐνίοτε καὶ ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν, κατὰ τὴν παλαιάν του συνήθειαν, τὴν ἰσπανικὴν παροιμίαν *De pequena centella gran hoguera*, δηλαδή ἀπὸ μικροῦ σπινθῆρος μέγα πῦρ.

XAVIER MARMIER
Μέλος τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας.

Ἐπὶ συνήθεια.

Ἡ προκειμένη σύντομος γεωγραφία τῆς Σερβίας συνετάχθη ἐπὶ τῇ βίσει τοῦ περὶ Σέρβων καὶ Σερβίας συγγράμματος τοῦ Ἀγγλοῦ Denton, ὅπερ ὁ Γερμανὸς Coelln, ἱερεὺς τῆς ἐν Βελιγραδίῳ γερμανικῆς εὐαγγελ. κοινότητος ἐπεξεργασθεὶς ἐπὶ νέων πηγῶν καὶ νέων ἐρευνῶν τῆς χώρας, ἐξέδωκε γερμανιστὶ ἐκ νέου ἐν Βερολίνῳ τῷ 1865 ὑπὸ τὸν ἐξῆς τίτλον· *Serbien und die Serben von Rev. W. Denton M. A.*—Nach anderen Quellen und eigenen Erfahrungen. «Ὅλοι δὲ αἱ σεσημειωμένοι πολιτικοὶ γεωγραφικαὶ εἰδήσεις τοῦ ἔτους 1875, καθὼς καὶ τὰ ὀνόματα τῶν ἐπαρχιῶν ἐληφθῆσαν ἐκ τῶν σημειώσεων ἑλλήνου λοχαγοῦ τοῦ πυροβολικοῦ, πρὸ μικροῦ ἐπισκεφθέντος τὴν Σερβίαν καὶ χορηγίσαντος αὐτὰς προθύμως πάνυ εἰς τὴν διεύθυνσιν τῆς ἑστῆς.»

Εἰς τὴν προκειμένην μελέτην εἴχομεν ὑπ' ὄψιν καὶ τὸν στρατιωτικὸν χάρτην τοῦ Γεωγραφικοῦ Στρ. Ἰνστιτούτου τῆς Αὐστρίας (τοῦ 1876).

Α. ΜΗΛΙΑΡΑΚΗΣ.

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΣΕΡΒΙΑΣ

Ἡ σημερινὴ ἡγεμονία τῆς Σερβίας δὲν περιλαμβάνει ὅλας τὰς χώρας, τὰς κατοικουμένας ὑπὸ τῆς φυλῆς τῶν Σέρβων, οὐδ' ἔχει τὴν ἑκτασιν καὶ τὰ ὅρια τοῦ κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα ὑπάρξαντος σερβικοῦ κράτους, ὅπερ, ὡς γνωστὸν, ἐξετείνετο ἀπὸ τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης μέχρι τοῦ Εὐξείνου Πόντου, περικλείον τὴν Μακεδονίαν, Θεσσαλίαν, Βοσνίαν, Ραγούζαν, καὶ μέρος τῆς Ῥωμανίας, Βουλγαρίας, Δαλματίας καὶ

Κροατίας. Ἐν ταῖς χώραις δὲ ταύταις κεῖνται καὶ τὰ κυριώτερα ἱστορικὰ μνημεῖα καὶ οἱ τάφοι τῶν πρώτων βασιλέων καὶ ἡρώων τῆς Σερβίας.

Ἡ Σερβία ὡς ἔχει τὰ νῦν εἶναι σμικρὰ τὴν ἑκτασιν· κειμένη μετὰξὺ τῆς 43° καὶ 45° Β. πλάτους καὶ μετὰξὺ τῆς 17° καὶ 20° 40' Ἀν. μήκους ἔχει ὅρια πρὸς Β. τὰς μεσημβρινὰς ὁχθὰς τοῦ Σάβου καὶ τοῦ Δουνάβεως, τὰς πρὸς τὴν Σλαβονίαν καὶ τὸ Βανάτ· πρὸς Δ. τὴν Βοσνίαν, ἀπὸ τῆς ὁποίας διαχωρίζει αὐτὴν ὁ Δρῖνος, ὁ ὁποῖος πηγάζων ἀπὸ τῶν ὀρέων τοῦ Μαυροβουνίου καὶ τῆς Ἐρζεγοβίνης καὶ ῥέων πρὸς Β. ἐκβάλλει παρὰ τὴν Μιτροβίτσαν εἰς τὸν Σαῦον· πρὸς Ἀν. τὴν Βλαχίαν καὶ Βουλγαρίαν, ἀφ' ὧν διαχωρίζεται διὰ τοῦ Δουνάβεως καὶ τοῦ Τιμόκ καὶ πρὸς Ν. τὴν Ἀλβανίαν καὶ τὴν ἀρχαίαν Σερβίαν. Ἐκ τῶν συνόρων τούτων φυσικὰ εἶναι τὰ βόρεια καὶ δυτικὰ, τὰ μεσημβρινὰ δὲ καὶ μέρος τῶν ἀνατολικῶν εἶναι κακῶς διακεχωραγμένα, οὐδὲν παρέχοντα φυσικὸν ἀμυντήριον κατὰ τῆς Τουρκίας.

Ἡ ἑκτασις τῆς Σερβίας ἀπὸ Ἀν. πρὸς Δ. κατὰ τὸ πλατύτερον αὐτῆς μέρος εἶναι 41 γεωγρ. μιλίων, ἀπὸ τῆς βορείας δ' αὐτῆς βάσεως μέχρι τοῦ ἀκροτάτου σημείου πρὸς μεσημβρίαν 26 μιλ. Τὸ ὅλον δ' ἐμβαδὸν τῆς χώρας συνίσταται ἐξ 791 τετραγωνικῶν γεωγρ. μιλίων.

Οἱ σημαντικώτεροι τῶν ποταμῶν τῆς Σερβίας εἶναι ὁ Δούναβις καὶ ὁ Σαῦος. Ἐκ τῶν ΜΑ. ὀρίων πηγάζει ὁ σερβικὸς Μοράβας, ὁ ὁποῖος διαρρέων τὰς πόλεις Οὐσίτζαν καὶ Τσατοάκ δεχεται ἐκ μεσημβρίας τὰ ὕδατα τοῦ Ἰβάρ καὶ ἐνοόμενος παρὰ τὸ Κρούσεβατς μετὰ τοῦ βουλγαρικοῦ Μοράβα, στρέφεται εἰς τὰς βορρᾶν διχοτομῶν τὴν Σερβίαν εἰς δύο σχεδὸν ἴσα μέρη, Ἀνω καὶ Κάτω Σερβίαν· ἐκβάλλει δὲ εἰς τὸν Δούναβιν παρὰ τὴν Σεμένδριαν. Εἰς τὸν Μοράβαν χύνονται ἕτεροι ποταμοί, ὧν κυριώτερος ἡ Γλασσενίτσα καὶ ἡ Ρεσσάβα. Πλὴν τούτων δὲ εἰς τὸν Δούναβιν ἐκχεῖ ἡ Μλάβα ἐξ Ἀν. τῆς Σερβίας, ἀρδεύουσα μίαν τῶν θαλλερωτέρων κατὰ τὸ ἔαρ κοιλάδων τῆς Σερβίας. Αἱ πηγαὶ τῆς Μλάβα ὁμοιάζουσι πρὸς ἀρτεσιανὸν φρέαρ διαμέτρου 40 ποδῶν. Ἐτεροι ποταμοὶ εἶναι ὁ Πεκ, οὗτινος τὰ ὕδατα παρασύρουσι ψάμμον χρυσῆν, καὶ ὁ Τιμόκ· πρὸς Δ. δὲ ῥεεῖ ἡ Κολοῦβαγα ἐκβάλλουσα εἰς τὸν Σαῦον καὶ ὁ Ζαδάρ εἰς τὸν Δρῖνον.

Ἡ χώρα τῆς Σερβίας ἔχει ἀφρονίαν ὑδάτων· πλὴν δὲ τῶν φυσικῶν ποταμῶν καὶ χειμάρρων, διετέμενται καὶ ὑπὸ τεχνικῶν ὑδραγωγείων ῥωμαϊκῆς κατασκευῆς, δι' ὧν οἱ Ῥωμαῖοι τὸ πάλαι ἠρδευνον τὰς πόρρω τῶν ποταμῶν κειμένας γαίας. Οἱ περὶ τοὺς ποταμοὺς λόφοι καὶ τὰ ὄρη εἶναι κατὰφυτοι καὶ καρποφόροι, καὶ πλήρεις βοσκημάτων.

Τὰ ὄρη τῆς Σερβίας συνίστανται μᾶλλον ἐκ πληθύς μεμονωμένων κωνικῶν ὀρέων ὑψομένων ἐκ τῶν πεδιάδων καὶ ἐξ ἀνωμάτων συμπλεγμάτων λόφων, ἢ ἐξ ὑψηλῶν ὀρέων. Τὸ ὑψηλότερον ὄρος τῆς Σερβίας Κοπάονικ δὲν ὑπερτερεῖ τὸ ὕψος τῶν 2000 μέτρων· οὐχ ἦτον δὲ παριστᾷ ἡ χώρα τὰς ἀγρίας ὄψεις ὀρεινῶν τόπων καὶ μάλιστα πρὸς τὰ ὄρια τῆς Βοσνίας. Οὐ μακρὰν τῶν Βουλγαρικῶν ὀρίων πρὸς Ἀν. τὰ Καρπάθια ὄρη διασταυροῦντα ἐντεῦθεν τῆς Οὐγγαρίας τὸν Δούναβιν καὶ σχηματίζοντα διὰ τῶν ἀποτόμων καὶ κατωφερῶν αὐτοῦ ὀχθῶν τὴν καλουμένην Σιδηρὰν πύλην τοῦ Δουνάβεως, διαμερίζονται ἐπὶ τῆς σερβικῆς ὄχθης εἰς πολλὰς σειρὰς ὀρέων διατεταγμένων ἐν τῷ νομῷ τοῦ Ποσάρεβατς. Τὸ ὄρεινόν τοῦτο σύστημα παρέχει μὲν εἰς τὴν χώραν μεγίστην γραφικὴν χάριν, διασπᾷ ὅμως αὐτὴν καὶ καθιστᾷ ἄβυστον.

Οἱ λόφοι καὶ τὰ ὄρη ἐν τισι τόποις καλύπτονται ὑπὸ πυκνῶν δασῶν, τὸ πλεῖστον δρυῶν, ὀξυῶν, βουμελιῶν (κ. μελιῶν)· ἐνθα δὲ ταῦτα εἶναι ἐξηρανωμένα αἱ κλιτύες τῶν λόφων εἶναι καταπράσινοι ὑπὸ ἀμπελώνων καὶ σιτοφόρων ἀγρῶν.

Ἡ φυσικὴ βλάστησις ἐν Σερβίᾳ παριστᾷ ἰδιάζοντι φαινόμενον· διότι καίπερ τῆς χώρας κειμένης ὑπὸ τὸ αὐτὸ γεωγραφικὸν πλάτος μετὰ τῆς Ἀνω Ἰταλίας, ἡ βλάστησις ὁμοιάζει πρὸς τὴν τῆς μέσης Γερμανίας, τὸ μὲν ἕνεκα τῆς ἀνατολικωτέρας αὐτῆς θέσεως, τὸ δὲ διότι ὁ Αἰμός καίται μεσημβρινώτερον, ὥστε πνέουσιν ἰσχυρώτερον οἱ ὄριμοι βόρειοι ἄνεμοι, ἢ οἱ πρᾶεῖς μεσημβρινοὶ κωλύμενοι ὑπὸ τοῦ Αἰμοῦ. Ἐπὶ τῶν ὁδῶν τῶν δασῶν καὶ τῶν ἐν τούτοις ὑπαίθρων μερῶν ἀπαντᾷ τις ἀφονία χαμαικερασεῶν καὶ βάτων· τὸ δὲ λυπρὸν ἔδαφος βραχυδῶν τινῶν καὶ ἀποτόμων μερῶν βλέπει κεκαλυμμένον ὑπὸ μυρτιάδων. Τὰ ἄγρια φυτὰ καὶ τὰ ἄγρια ἄνθη, τὰ ἐνταῦθα φύοντα, ὁμοιάζουν τὰ τῆς Ἀγγλίας. Ἐκ τούτων ἴον τὸ εὖοσμον, τὸ κοινὸν λευκάνθεμον, ἴον τὸ τρίχρουν, τὸ εὐφόριον, τὸ κυκλάμινον, ἡ μυοσωτὶς (μὴ μὲ λησμονῆς,) αἱ βερνίκαι, πολλὰ εἶδη τῶν ὀρχιδιδῶν, ἄγρια σκόροδα, κολχικὸν, λυχνὶς καθωρατίζουσι τοὺς ἀγρούς. Αἱ αἰμασιαὶ τῶν ὀρέων καλύπτονται ὑπὸ λονισερῶν, ὑπὸ κληματίδων, ὑπὸ ἀγρίων λυκίσκων καὶ ἀμπέλων, περιφράσσονται δὲ ὑπὸ γονατοθάμων, βάτων, τῆς ἀκανθώδους προύμνης καὶ τῆς κραταίγου. Ἡ ἀγρία ἀπηδέα, ἡ κερασεῖα, ἡ κοκκυμηλέα καὶ ἡ μηλέα ἐνταῦθα εὐδοκίμοισιν, ὥς καὶ ἐν τοῖς δάσεσιν οἱ κύτισοι παρὰ τὰς ὁδοὺς, καὶ αἱ σύριγγες (κ. πασχαλέαι) ἐπὶ τῶν κλιτύων τῶν λόφων· περὶ δὲ τὸν Δρίνον φύονται ὀλόκληρα δάση ἀγρίων καρυῶν καὶ μωρεῶν.

Ἐκ τῶν ἀμπελώνων τῆς Σεμενδρίας, τοῦ Ποσάρεβατς, τοῦ Νεγοτίν καὶ τῆς Ῥαβανίτζας

παράγεται κάλλιστος οἶνος. Ἡ ἄμπελος δὲ εἰσῆχθη εἰς Σερβίαν ἐπὶ τῆς κυριαρχίας τῶν Ῥωμαίων.

Ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς Σερβίας αἱ οἰκίαι περικυκλοῦνται ὑπὸ κήπων καὶ ὀπωροφόρων δένδρων, ἐκ τῶν καρπῶν τῶν ὁποίων γίνεται μεγάλη ἐξαγωγή. Ἐκ τῶν κοκκυμηλέων δὲ (κορομήλων) κατασκευάζουσι τὸ οἶνον πνευματωδὲς ποτὸν σιλοβοιτς, σύνθετες καὶ ἀγαπητὸν τοῖς ἐγχωρίοις. Μέγα ἐμπόριον παρέχει τῇ Σερβίᾳ καὶ ἡ ἐξαγωγή τῶν βαλάνων τῶν χρησίμων τῇ βυρσοδεψίᾳ, ἡ ξυλεία καὶ οἱ ξυλάνθρακες.

Ἡ ἔλλειψις ὅμως λιμένος πρὸς τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν καὶ ἡ ἔλλειψις σιδηροδρομικῆς συγκοινωνίας μετὰ τῆς Εὐρώπης ἀποκλείουσι τὴν Σερβίαν ἀπὸ τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἀγορῶν καὶ καθιστῶσι τὰ ἐκτεταμένα αὐτῆς δάση καὶ τὰ πλούσια προϊόντα ἄνευ μεγάλης ἀξίας. Αἱ πελώρια δρῦς τῆς Σερβίας δύνανται νὰ χρησιμεύσωσι πρὸς ναυπήγησιν τῶν μεγαλειτέρων πλοίων, τὰ νῦν ὅμως ἐξ ἔλλειψεως ἀγορᾶς σήπονται ἐπὶ τῶν ὀρέων ἢ χρησιμεύουσιν ἀντὶ καυσίμου ὕλης. Διὰ τοῦτο σήμερον ὁ πλοῦτος τῆς Σερβίας συνίσταται εἰς τὰς ἀπείρους ἀγέλας τῶν χοίρων τῶν τρεφομένων ὑπὸ τῶν βαλάνων, ὧν τὰ δένδρα καλύπτουσι πολλῶν μιλίων ἐκτάσεις. Ἐκ τῶν χοίρων τούτων 200,000 ἐτησίως ἐξάγονται εἰς Οὐγγαρίαν καὶ Γερμανίαν, πωλούμενοι ἀντὶ εὐτελοῦς μὲν τιμῆματος, ἀλλ' οὐχ ἦτον ἐπωφελοῦς τοῖς πωληταῖς.

Τὰ δάση τῆς Σερβίας κρύπτουσιν ἄπειρα συνήθη κατὰ τὴν μέσην Εὐρώπην ζῷα, οἷον λαγωοὺς, ἐλάφους, πρόκες, ἀλώπεκας, ἀγριοχοίρους, ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν δὲ ὀρέων ἐναπομένουσιν ἔτι τινὲς ἄρκτοι καὶ λύγκες, αἵτινες ὅμως δὲν κατέρχονται μέχρι τῆς κατοικίας τῶν ἀνθρώπων. Μόνον κατὰ τὸ φθινόπωρον φαίνεται ἡ ἄρκτος σείουσα τὰς ἀγρίας κοκκυμηλέας καὶ ἀρπάζουσα χοίρους πρὸς κορεσμόν τῆς πείνης τῆς. Καὶ ὁ λύκος εἶναι σπάνιος ἐν τῇ χώρᾳ, ὥς καὶ ἡ ἄρκτος, θὰ κατελέγετο δὲ μετὰ τῶν ἐκλελειπτότων ζῶων τοῦ μέρους τούτου τῆς Εὐρώπης, ἐὰν δὲν κατήρχετο ἐκ τῆς Αὐστρίας ὅταν ὁ Σαῦος καὶ ὁ Δούναβις παγώνωσιν. Αἱ γὰρ οἱ ἄγριοι ἢ ὀρειναὶ αἶγες ζῶσιν ἐπὶ τῶν πετρωδῶν ὀρέων.

Ὡς πρὸς τὰ πτηνὰ δ' ἐπίσης ἡ χώρα εἶναι ἀρκοῦντως πλούσια· οἱ χονδρομούται, οἱ ὄρτυγες, οἱ σκολόπακες, αἱ ἄγρια περιστέραι, οἱ γῦπες, οἱ ἀετοί, οὗς βλέπει τις ἱπταμένους ὑπὲρ τὰς λόχμας καὶ κατὰ μῆκος τῶν ποταμῶν διώκοντας λείαν, δίδουσι ζωὴν εἰς τὰ δάση, ἐν οἷς βιοῦσιν. Οἱ ποταμοὶ τῆς χώρας γέμουσιν ὡσαύτως διαφόρων ἰχθύων, ὧν συνηθέστερος ὁ ἀκηπίσκος τοῦ Δουνάβεως, ἡδεῖα τροφή καὶ συνήθης τῶν κατοίκων, παρέχων μετ' ἄλλου τινοῦ εἶδους ἀκηπίσκου ἐξάριτον μέλαν ψοτάρηκος. Ἐτερα εἶδη μικρῶν ἰχθύων, π. χ. ὁ κυπρίνος, ἡ πέρκα, ὁ

σαλομῶν, ἀλιεύονται ἐκ τῶν ποταμῶν, πωλούμενοι ἀλίπαστοι ἢ ξηροί.

Ἡ Σερβία περιέχει ὡσαύτως ἀφονίαν μεταλλείων χαλκοῦ, μολύβδου, σιδήρου, χρυσοῦ, ἀργύρου, γύψου, ψευδαργύρου, πυρομάχου ἀργίλου καὶ ὀρυκτὰ γαιανθράκων. Τὰ τοῦ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου δὲν εἶναι πλούσια. Ὁ σιδηρὸς τῆς Σερβίας κατὰ τὴν καθαρότητα καὶ τὴν ἀφονίαν οὐδενὸς ἑτέρου μεταλλείου σιδήρου εἶναι ὑποδεέστερος. Ἐκμετάλλευσίς δὲ σιδήρου ἐγένετο ἐνταῦθα ἔτι ἐπὶ Ῥωμαίων.

Οἱ γαιάνθρακες εὐρίσκονται πολλαχοῦ ἀπὸ τοῦ χωρίου Δόβρα ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως μέχρι τῆς μονῆς Ῥαβανίτζης παρὰ τὴν Τσουπριχ. Οἱ τῆς Δόβρας καίπερ κείμενοι 60 πόδας ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς ἰσοφαρίζουσι κατὰ τὴν ποιότητα πρὸς τοὺς τοῦ Νιουκάστελ τῆς Ἀγγλίας.

Ἰαματικὰ ὕδατα ὡσαύτως ὑπάρχουσι πολλαχοῦ. Τὴν διαχείρισιν δὲ αὐτῶν ἔχει ἡ Κυβέρνησις.

Ἡ βιομηχανία ἐν Σερβίᾳ διατελεῖ ἔτι οὔσα ἐν τῇ νηπιότητι αὐτῆς· οὐχ ἦτον οὐδεμία ἄλλη χώρα τῆς Εὐρώπης παρομοίως ἐκτάσεως παρέχει στάδιον εὐρὺ πρὸς καταβολὴν κεφαλαίων καὶ ἐργασίας. Ἐν τῇ πόλει Οὐσίτζα ὑπάρχει ἐργαστάσιον μαλίνων στρατιωτικῶν σκεπασμάτων, παράγον ἐτησίως περὶ τὰς 8,000 τοιούτων.— Ἀτμόμυλοι ἐν ὅλῃ τῇ Σερβίᾳ ὑπάρχουσιν 9, ὧν 4 ἐν Βελιγραδίῳ.— Ἰδιωτικὰ πυριτιδοποιεῖα ὑπάρχουσιν ἐν Κρούσεβατς 3, ἐν Ῥεσάβα 3 καὶ ἐν Οὐσίτζα 4, παράγοντα ἐτησίως ἕως 120,000 ὁκ. πυρίτιδος. Τὸ νίτρον καὶ τὸ θεῖον προμηθεύονται ἐκ Τεργέστης.

Ἡ Σερβία διοικητικῶς διαιρεῖται εἰς 17 νομούς, ὑποδιαιρούμενους εἰς 62 ἐπαρχίας. Ἐκ τῶν νομῶν τούτων 12 κεῖνται περὶ τὰ σύνορα αὐτῆς, 5 δὲ ἐν τῷ ἐσωτερικῷ. Περιγράφομεν ἥδη αὐτοὺς ἀρχόμενοι ἀπὸ τῶν περὶ τὴν ὁροθετικὴν γραμμὴν.

1) Νομὸς Βελιγραδίου· περιέχει ἐν ὅλῳ κατόικους 88,648. Ἐπαρχίαι τοῦ νομοῦ 5· Ποσάφσκη, Βρατσάρσκη, Γροτσάνσκη, Κολουβάρσκη, Κοσμάτσκη. Πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ Βελιγραδίον (κάτοικοι 24,768 καὶ οἰκίαι 3,478), πόλις ὀχυρὰ κειμένη ἐπὶ τῆς προεξοχῆς τῆς σχηματιζομένης ὑπὸ τῆς συμβολῆς τῶν ποταμῶν Σαῦου καὶ Δουνάβεως. Ἐνταῦθα εἶναι ἡ ἑδρα τοῦ ἡγεμόνος, τῆς Κυβερνήσεως, τοῦ μητροπολίτου Σερβίας, καὶ τῶν ἀνωτέρων δικαστηρίων. Περιέχει 3 σερβικὰς ἐκκλησίας, 1 γερμανο-εὐαγγελικὴν, 1 καθολικὸν ναῖσκον ἐν τῷ Αὐστριακῷ προξενεῖῳ, 11 τζαμιά, 3 συναγωγὰς, λύκειον, 2 γυμνάσια Α' καὶ Β' βαθμοῦ, θεολογικὴν σχολὴν καὶ ἐμπορικὴν, σχολεῖον τῶν θηλέων, 8 προκαταρκτικὰ σχολεῖα, ὧν 1 ἑλληνικόν, 1 προτεσταντικὸν γερμανικόν, 1 καθολικόν καὶ 1 ἰουδαϊκόν, ἀναγνωστήριον ἐφημερίδων, 3 τυπογρα-

φεῖα, βιβλιοθήκην 20,000 τόμων, μουσεῖον, πολιτικὸν καὶ στρατιωτικὸν νοσοκομεῖον, φρενοκομεῖον. ΜΔ. τοῦ Βελιγραδίου κεῖται τὸ Τόψιδερ, τερπνὸν χωρίδιον ἐκ 30 οἰκιῶν μετὰ ἄλλους καὶ θηριοτροφείου. Τὸ ὅλον τῶν σχολείων τοῦ νομοῦ Βελιγραδίου ἀναβαίνει εἰς 74.

2) Σεμενδρίας· κάτ. 60,077. Ἐπαρχίαι 3· Ποδουνάφσκη, Γεσενίτσκη, Ὀράσκη. Πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ Σεμενδρία, ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως, (κάτ. 5,122), ἔχουσα φρούριον κτισθὲν τῷ 1432 ὑπὸ Γεωργίου Βράνκοβιτς. Πόλις Χασάν-Πασά-Παλάνκα (κάτ. 4300).

3) Ποσχάρεβατς· κάτ. 142,601. Ἐπαρχίαι 7· Ποσχάρεβάτσκη, Γολουβάτσκη, Σβίτσκη, Ὀμόλσκη, Μλάσβκη, Μοράβσκη, Ῥάμσκη. Πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ Ποσχάρεβατς παρὰ τὸν Μοράβαν (κάτ. 6,909). Ἐνταῦθα κεῖνται καὶ τὰ ἡγεμονικὰ κτήματα. Πόλ. Γραδίσκη ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως (κάτ. 2,200), καὶ Σαγκουβίτσα, ἐνθα ὑπάρχουσι μεταλλεῖα.

4) Κράϊνας· κάτ. 70,293. Ἐπαρχ. 4· Κράϊσκη, Πορέτσκη, Παλάνσκη, Κλούτσκη. Πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ Νεγγοτίν (κάτ. 4,325), πόλις ἐμπορικὴ. Ἐτεραι πόλεις Κλάδοβο (1,300 κάτ.) ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως, ἀπέναντι τοῦ Τουρνο-Σεβερίνου. Μιλάροβατς ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως (1,400 κάτ.). Ἀδακάλη, φρούριον ἐπὶ νήσου ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως παρὰ τὴν Ὀρσοβα. Μαΐδαμπεκ (600 κάτ.)· περιέχει μεταλλεῖα σιδήρου καὶ ψευδαργύρου. Ἐκ τούτων δὲ προμηθεύεται ἡ Κυβέρνησις καὶ τὸν διὰ τὰς στρατιωτικὰς χρεῖας σίδηρον.

5) Τσερνορέτσκης· κάτ. 53,284. Ἐπαρχ. 2· Βολιεβάτσκη καὶ Σαϊτσάρσκη. Πρωτ. Σαϊτσάρ ἐπὶ τοῦ Τιμὸκ (κάτ. 3,860).

6) Κνιάζεβατς· κάτ. 55,079. Ἐπαρχ. 2· Ζαγλαβάτσκη καὶ Ζεβρίτσκη. Πρωτ. Κνιάζεβατς ἐπὶ τοῦ Τιμὸκ (κάτ. 3,057). Πόλις Γραμάδα· τελωνιακὸς σταθμός. Μίαν ὥραν μακρὰν ὑπάρχει τὸ φρούριον Σφρλίκ, ἡ θῆα τοῦ ὁποῦ ἐκτείνεται μέχρι Νύσσης, εἰς τὴν ἀρχαίαν Σερβίαν.

7) Ἀλεξινάτς· κάτ. 48,136. Ἐπαρχ. 3· Βάνσκη, Ἀλεξινάτσκη, Μοράβσκη. Πρωτεύουσα Ἀλεξινάτς (κάτ. 3,954)· πόλις ἐμπορικὴ καὶ τελωνιακὸς σταθμός. Πόλις Βάνγια, ἐν ᾗ ὑπάρχουσιν ἰαματικὰ ὕδατα ἐξ ὕδατος καθαροῦ 60° θερμότητος. Οὐ μακρὰν ταύτης ἐπὶ τινος κορυφῆς τοῦ ὄρους Χρτάνι κατὰ τὸ θέρος εὐρίσκεται πάγος.

8) Κρούσεβατς· κάτ. 67,439. Ἐπαρχ. 4· Κοζνίτσκη, Γροτσάνσκη, Κρούσεβάτσκη, Τριστένιτσκη. Πρωτεύουσα Κρούσεβατς παρὰ τὸν Μοράβαν (κάτ. 3,022). Ἐνταῦθα ὑπάρχει ἐκκλησία βυζαντινῇ τοῦ Τσάρου Λαζάρου. Πρὸς Μ. κεῖται τὸ ὑψηλότερον ὄρος τῆς Σερβίας Κοπάονικ ἐκ τοῦ ὁποῦ ἐκτείνεται μεγαλοπρεπὲς θέα μέχρι Μαυροβουνίου, Νοβι-Παζάρ καὶ τοῦ περιωνύμου διὰ τὴν μάχην τοῦ 1389 Κοσυφοπεδίου.

9) Τσατσάκ· κάτ. 58,037. Ἐπαρχ. 4· Τσερ-

νάσκη, Στουδενίτσκη, Δραγασεβάτσκη, Καρανοβάτσκη. Πρωτεύουσα Τσατσάκ επί του Μοράβα (κάτ. 1922). Ένταυθεν 3 ώρες μακρὰν κείται τὸ ὄρος Όβτσάρ ἔχον θέαν ἀξίαν λόγου καὶ περὶ αὐτὸ 6 μοναστήρια. Πόλεις Καρανοβάτς ἐπὶ τοῦ Όβάρ (κάτ. 1500). Ένταυθα κείται ἡ μονὴ Τζιτζα ἔχουσα βυζαντινῆς ἀρχιτεκτονικῆς ἐκκλησίαν, ἐν ἣ ἐστέφοντο οἱ βασιλεῖς τῆς Σερβίας. Πόρρω τῆς πόλεως εἰς ἀπόστασιν ὁδοῦ μιᾶς ἡμέρας ὑπάρχει ἡ Μονὴ Στουδενίτσα μετὰ μεγαλοπρεποῦς ἐκκλησίας, ἐν ἣ τέθιπται ὁ πρῶτος Βασιλεὺς τῆς Σερβίας Στέφανος Νεμάνγια.

40) Οὐσχίτσας· κάτ. 104,377. Έπαρχ. 6· Ἀρίλσκη, Σατιδόρσκη, Μοράβσκη, Ποζέτσκη, Ρατσάνσκη, Τσερνογκόρσκη. Πρωτεύουσα Οὐσχίτσα (κάτ. 3,163).

41) Ποδρίνσκις· κάτ. 48,827. Έπαρχ. 3· Γιαδράνσκη, Ἀσθουκοβάτσκη, Ραχίέβσκη. Πρωτ. Λόσιτσα (κάτ. 2,039), ἐπὶ τοῦ Δρίνου. Πόλ. Κρουπάρ (400 κάτ.), ἐνθα καὶ μεταλλεῖα μολύβδου.

42) Σχάβατς· κάτ. 73,449. Έπαρχ. 3· Μαρτσάνσκη, Ποσάβσκη, Ποσέρσκη. Πρωτ. Σχάβατς ἐπὶ τοῦ Σαύου (κάτ. 6,516), πόλις ἐμπορικὴ. Πρὸς Β. κείται ἡ Μάτσβα, πόλις περίφημος διὰ τὴν ἀφθονίαν τῶν προϊόντων τῆς.

Οἱ ἐν τῷ ἐσωτερικῷ δὲ τῆς Σερβίας νομοὶ εἰσὶν οἱ ἑξῆς·

43) Βάλιεβο· κάτ. 83,483. Έπαρχ. 4· Ποδγκόρσκη, Ταμιάτσκη, Κολουβάρσκη, Ποσάβσκη. Πρωτεύουσα Βάλιεβο ἐπὶ τοῦ Κολουβάρα (κάτ. 3,066)· ἐνταυθα γίνεται ἡ μεγαλειτέρα τῶν ἐμπορικῶν πανηγύρεων τῆς Σερβίας. Έτεραι πόλεις τοῦ νομοῦ τούτου εἶναι ἡ Οὐβ καὶ Όβρένοβατς.

44) Ρουδνίσκη· κάτ. 47,567. Έπαρχ. 3· Τσερνογκόρσκη, Κατσέρσκη, Μοράβσκη. Πρωτεύουσα Γκόρνι-Μιλάνοβατς (κάτ. 858), οὕτω κληθεῖσα τῷ 1859 ὑπὸ τοῦ Μιλόσχ χάριν τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Μιλάνου, θανόντος τῷ 1810· ἐκαλεῖτο πρότερον Βρούγνιτς. Όνομός οὗτος περιέχει μεταλλεῖα σιδήρου, χαλκοῦ, μολύβδου καὶ χρυσοῦ.

45) Κραγιούγεβατς· κάτ. 98,240. Έπαρχ. 4· Κραγιούγεβάτσκη, Γρουζάνσκη, Γιασενίτσκη, Λεπενίτσκη. Πρωτ. Κραγιούγεβατς (κάτ. 6,385), ἀπὸ τοῦ 1821 μέχρι τοῦ 1839 ἔδρα τῆς Κυβερνήσεως. Ένταυθα ὑπάρχει χυτήριο πυροβόλων, πυριτιδοποιεῖον καὶ ὀπλοποιεῖον.

46) Γιαγοδίνσκη· κάτ. 62,184. Έπαρχ. 3· Λεβάτσκη, Βελίτσκη, Τερνίτσκη. Πρωτεύουσα Γιαγοδίν (κάτ. 1,084). Ένταυθα ὑπάρχει ὑδροποιεῖον.

47) Τσουπρίνσκη· κάτ. 55,848. Έπαρχ. 2· Παρακίνσκη καὶ Ρεπαύσκη. Πρωτεύουσα Τσουπρία (κάτ. 2,439) ἐπὶ τοῦ Μοράβα. Πόλις ἑτέρα Παρασίρ· Μοναὶ 2· Ραβχνίτσα θεμελιωθεῖσα

ὑπὸ τοῦ Τσάρου Λαζάρου καὶ Μανασσία ὑπὸ τοῦ Στεφάνου Λαζάρεβιτς.

Οἱ κάτοικοι τῆς Σερβίας κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1875 συμποσοῦνται εἰς 1,333,455, ὧν 740,810 ἄρρενες καὶ 622,645 θήλειαι. Κατὰ τὴν ἀπογραφὴν δὲ τοῦ 1834 ὁ ἀριθμὸς τῶν κατοίκων ἦτο 668,592. Οἱ Σέρβοι φυλετικῶς ἀνήκουσιν εἰς τὰς σλαβικὰς φυλάς, κατοικοῦσιν ὁμῶς ἐν Σερβίᾳ καὶ Βλάχοι περὶ τὰς 220,000, Ἀθίγγανοι καὶ Ἰουδαῖοι.

Ἡ Σερβία πολιτικῶς εἶναι ἡγεμονία συνταγματικὴ καὶ κληρονομικὴ ὑπὸ τὴν ἐπικυριαρχίαν τῆς Πύλης καὶ ὑπὸ τὴν ἐγγύησιν τῶν συναλλαξαμένων δυνάμεων κατὰ τὴν ἐν Παρισίοις συνθήκην τοῦ 1854. — Τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν διαχειρίζεται ὑπεύθυνον ἑπταμελὲς ὑπουργεῖον, τὴν νομοθετικὴν δὲ ἡ Βουλὴ (Σκουπσίνα) καὶ ἡ Γερουσία (Σοβιέτ.) Ἡ Σκουπσίνα σύγκριται ἐξ 115 βουλευτῶν καὶ συνέρχεται κατ' ἔτος. Εἰς ἐκτάκτους δὲ περιστάσεις συνέρχεται καὶ ἡ μεγάλη καλουμένη Σκουπσίνα. — Ἡ Γερουσία σύγκριται ἐκ 47 μελῶν, ἐνὸς ἐξ ἐκάστου τῶν 47 νομῶν.

Τὰ τῆς δικαιοσύνης ἐν Σερβίᾳ διαχειρίζονται 1067 εἰρηνοδικεῖα, ἀνὰ ἓν εἰς ἕκαστον δῆμον, 18 πρωτοδικεῖα, 2 ἐμποροδικεῖα, ὧν ἓν ἐδρεύει ἐν Βελιγραδίῳ, τὸ ἕτερον ἐν Σεμενδρίᾳ, 1 ἐφετεῖον διαιρούμενον εἰς δύο τμήματα, ποινικὸν καὶ πολιτικὸν, 1 Ἀκυρωτικὸν δικαστήριον ἐν Βελιγραδίῳ, 1 ἐλεγκτικὸν Συνέδριον ἐν Βελιγραδίῳ. Ὑπάρχει δικαστήριον ἐνόρκων δι' ὠρισμένα τινα ἐγκλήματα (πυρκαϊᾶς, ληστείας κτλ.) Ἐτησίως καταδικάζονται περὶ τὰ δισχίλια ἄτομα, ὧν 250 διὰ φόνον.

Ἡ ἐκκλησία τῆς Σερβίας ἀνήκουσα εἰς τὴν ὀρθόδοξον ἀνατολικήν, εἶναι αὐτοκέφαλος. Διοικεῖται δὲ ὑπὸ 4 ἐπισκόπων, ὧν εἰς Μητροπολίτης ἐδρεύων ἐν Βελιγραδίῳ, οἱ ἕτεροι δὲ τρεῖς ἐξαρτῶνται ἀπὸ τούτου ἐδρεύοντες ἀνὰ εἰς ἐν Σχάβατς, ἐν Νεγγοτίν, καὶ ἐν Καρανοβάτς τῆς Οὐσίτσας. Ἐκάστη δὲ τῶν 4 ἐπισκοπικῶν περιφερειῶν διαιρεῖται κατὰ τὴν πολιτικὴν διαίρεσιν τῶν 47 νομῶν εἰς 3 μέχρις 6 πρεσβυτερεῖα.

Τὸ ποσὸν τῶν εἰσοδημάτων κατὰ τὸ 1875 ἀνέβη εἰς 17,517,500 δραχμ., ὧν 8,608,320 ἐξ ἀμέσων φόρων καὶ 8,909,180 ἐξ ἐμμέσων.

Τὰ δημόσια κεφάλαια τῆς χώρας εἰσὶν εἶδος δημοσίου Τραπεζῆς καταρτισθείσης συνεπείᾳ τοῦ ἀπὸ 28 Αὐγούστου 1862 νόμου, ἡτις δανείζει ἐπὶ τόκῳ 6 τοῖς %. Πλὴν ταύτης ὑπάρχουσι καὶ ἕτερα 5 ταμεῖα δανείζοντα τοὺς ἰδιώτας, τὸ τῶν σχολείων, τὸ τῶν χερῶν, τὸ τῶν ὀρφανῶν, τὸ τῶν δῆμων, καὶ τὸ τῶν ἐκκλησιῶν.

Ἡ Σερβία ὡς ὑποτελὴς τῇ Τουρκίᾳ ἡγεμονία καταβάλλει αὐτῇ ἐτησίως φόρον ὑποτελείας 494,027 φράγκα.

Έχει 27 τελωνιακοὺς σταθμοὺς, ἐξ ὧν 13

πρὸς τὴν Αὐστρίαν, 13 πρὸς τὴν Τουρκίαν καὶ 1 πρὸς τὴν Ρουμανίαν. Όδοὺς ἀμαξιτοὺς τῷ 1865 εἶχε 1854 χιλιομέτρων.

Τηλεγραφεῖα ······ 22

ἐργαζόμενα διὰ σύρματος 972 χιλιομέτρων.

Ταχυδρομεῖα ······ 42

Αἱ κατὰ τὸ 1858 διαβιβάσθαι ἐπιστολαὶ καὶ ἐφημερίδες συνεποσοῦντο εἰς 400,000, κατὰ δὲ τὸ 1875 ἐφθασαν εἰς 600,000.

Ἡ Σερβία περιέχει πόλεις ······ 37

Κωμοπόλεις καὶ χωρία ······ 2,155

Δῆμους ······ 1,067

Μονὰς ······ 42

Μοναχοὺς ······ 145

Σχολεῖα ······ 514

Μαθητὰς ······ 24,585

Μαθητρίαις ······ 3,301

Διδασκάλους ······ 562

Διδασκαλίσσας ······ 406

Ξενοδοχεῖα, καπηλεῖα, καφενεῖα ···· 1,476

Δημοσίους ὑπαλλήλους ······ 1,317

Φορολογουμένους ······ 258,745

Αὐτοκτονίαι συμβαίνουσι κατ' ἔτος ἑκατόν.

ΛΑΟΙ ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΤΙΚΟΙ

Καθὼς ὑπάρχουσιν ἄτομα φειδωλὰ ἢ ἄσωτα, οὕτως ἀπαντῶνται ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἀνθρωπότητος καὶ λαοὶ μᾶλλον ἀποταμιευτικοὶ ἢ μᾶλλον καταναλωτικοί. Ὁ τελευταῖος γαλλογερμανικὸς πόλεμος ἀπέδειξε διὰ τῆς εὐχεροῦς πληρωμῆς τῶν εἰς δισεκατομμύρια ἀποζημιώσεων αὐτοῦ τὴν ἀποταμιευτικὴν τάσιν τοῦ Γαλλικοῦ ἔθνους μεθ' ὅλην τὴν ἐν τῇ πρωτεύουσῃ αὐτοῦ ἐπικρατοῦσαν ἰσχυρωτάτην καταναλωτικὴν τάσιν. Οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ βόρειοι Ἴταλοὶ ἐπίσης διακρίνονται διὰ τὰς ἀποταμιευτικὰς αὐτῶν ιδιότητας.

Ἀλλὰ μεταξὺ τῶν λαῶν τὰ πρωτεῖα, ὑπὸ τὴν ἐποψιν τῆς φειδοῦς, πρέπει νὰ δοθῶσιν εἰς τοὺς Ὁλλανδοὺς καὶ τοὺς Ἑλβετοὺς. Ἐν Ὁλλανδίᾳ αἱ οἰκογένειαι ὁμοιάζουσι τὰς λοιπὰς τοῦ βίου ἐπιχειρήσεις. Ἐπειδὴ θὰ ζήσωσι διὰ τῶν οἰκογενειακῶν εἰσοδημάτων καὶ θὰ σωθῶσι διὰ τῶν ἐπ' αὐτοῖς ἀποταμιευμάτων, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐννοήσῃ ὁ Ὁλλανδὸς δαπάνας ἀπορροφῶσας τὸ ἐνιαύσιον εἰσόδημά του. Ὁλοι τοιοῦτότρόπως αἱ ἀνάγκαι αὐτοῦ κανονίζονται ἐπὶ τῆς θάσεως ταύτης, καὶ ὑπάρχουσι παραδείγματα τοιαύτης περὶ τὸ σύστημα τοῦτο ἐφαρμογῆς, ὥστε ἡ ἀναλογία τῆς δαπάνης πρὸς τὸ εἰσόδημα ἄρχεται ἐν Ὁλλανδίᾳ ἀπὸ τοῦ 1 : 10 καὶ φθάνει μέχρι τοῦ 1 : 120.

Περίφημοι εἶναι αἱ Ἑλβετικαὶ κοινότητες διὰ τὸ ἐξοχὸν οικονομικὸν αὐτῶν πνεῦμα. Καὶ μεταξὺ τῶν εὐπόρων ἔτι οἰκογενειῶν, τὰ ἐπὶ τῆς

τραπέζης περισσεύοντα τεμάχια τοῦ ἄρτου συναθροίζονται, ἐνώπιον καὶ αὐτοῦ τοῦ ξένου, ὅπως χρησιμεύσωσι διὰ τὸ ῥόφημα τοῦ δειπνοῦ τῆς ἐπιούσης. Ἐν Ἑλβετίᾳ καὶ οἱ υἱοὶ καὶ αἱ θυγατέρες τῶν πλουσίων οἰκογενειῶν πρέπει νὰ κερδίζωσιν ἐκ τῆς ἐργασίας αὐτῶν τὰ μικρὰ ἔξοδά των. Ὅποια διαφορὰ πρὸς τοὺς ἐν ἄλλαις χώραις συναδέλφους αὐτῶν, οἵτινες νομίζουσιν ὅτι αἱ διὰ τόσων πατρικῶν ἰδρώτων κατασκευαζόμεναι οἰκογενειακαὶ περιουσίαι πρέπει ἐξ ἀπαντος νὰ ἐπιτύχωσι μίαν ὥραν ταχύτερον εὐρεῖς πρὸς τὸ καταναλωτικὸν βάραθρον ἀγωγούς!

ΤΟ ΝΑΥΠΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΤΟ 1828

Κατὰ τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1828 εἰσῆλθομεν μετὰ τοῦ Κυβερνήτου εἰς Ναύπλιον. Τὸ Ναύπλιον ἦτο πόλις ὅλως τουρκικὴ· αἱ μὲν ὁδοὶ ἦσαν στεναί, ἀνώμαλοι καὶ βορβορώδεις, αἱ δὲ οἰκίαι ξυλόκτιστοι, πολύθυροι καὶ πάντη ἄρρυθμοι. Ἀλλὰ καὶ τῶν κατοίκων ὁ βίος ἦτο ὡς καὶ τῶν λοιπῶν Ἑλλήνων ἀσιατικῶς. Ἀσιατικὸν δὲ λέγων δὲν ἐννοῶ τρυφήν, διότι ὅπου λείπει ἡ ἐπιούσιος τροφή, ἐκεῖ ἡ τρυφὴ ἄγνωστος· ἀλλ' ὅτι, πλὴν τῆς ἐλληνομόρφου φουστάνελλας, πάντα τὰ λοιπὰ ἐγίνοντο ὡς καὶ ἐπὶ Τουρκίας. Ἐν τοῖς ἐργαστηρίοις οἱ πωληταὶ ἐκάθηντο διεσταυρωμένοι τοὺς πόδας κατὰ γῆς καὶ, ἀναμένοντες εἰς μάτην ἀγοραστὰς, ἐμύζων κατηφεῖς τὴν ἄκραν τοῦ τσιμπουκίου αὐτῶν. Ἐπώλουν δὲ πέτρας πυροβόλων, πυρεκβόλα, σπάγγον, βελόναις, ῥάμμα, θειάφιον, πέτρας τῆς κολάσεως καὶ τὰ τοιαῦτα, πάντα ἄσημα καὶ πενηρὰ. Παρέκειντο δὲ καὶ ἄλλα ἐργαστήρια, πολυτιμότερα καὶ ποικιλώτερα ἔχοντα ἐξ ἀνάγκης τὰ ἐμπορεύματα, οἷον παντοπωλεῖα, ῥαφεῖα καὶ καφενεῖα, ἅτινα καὶ πολλὰ ἦσαν καὶ πολλοὺς εἶχον τοὺς φοιτητὰς· διότι, πλὴν τῶν πανταχόθεν μετοικησάντων εἰς Ναύπλιον ἐνεκὰ ἀσφαλείας, καὶ τῶν κηφίων ὅσοι, σιληπνὰ μὲν καὶ βαρύτιμα πιστόλια φέροντες εἰς τὴν ζώνην, καρδίαν δὲ φιλάρπαγος ἢ λαγωῦ κρύπτοντες εἰς τὰ στήθη, κατέκλυον τὴν πόλιν γαυριῶντες καὶ σεῖόμενοι, συνέβρευσαν διὰ τὴν παρουσίαν τοῦ Κυβερνήτου καὶ πλήθος ἀγωνιστῶν ἐχόντων ἀπαιτήσεις ἢ προτεινόντων δικαιώματα, καὶ ἄλλοι ἀδικηθέντες ὑπὸ ἰσχυρῶν καὶ ἐπικαλούμενοι δικαιοσύνην. Ἐκ δὲ τῶν καφενεῶν δύο ἢ τρία ἐφημίζοντο ἐπὶ πολυτελεῖα, τὰ κατὰ τὴν πλατεῖαν τῆς Πλατάνου, ὡς δίδοντα πλὴν τοῦ μόνου ποτοῦ, ὅπερ ὡς πάντα τὰ λοιπὰ ἔκαε τὰ χεῖλη καὶ ἐπὶ κραινε τοὺς λάρυγγας, καὶ ποῦντσι καὶ γαργιλέν· διὸ τῶν εἰς ταῦτα συνερχομένων ὁ ἀριθμὸς ἦτο πολὺς. Καὶ ὅτε ἐκόπασε τῶν ἀναρροφούντων χεῖλεων ὁ πάταγος, αἱ γλῶσσαι, διασπῶσαι τοὺς

1. Έρανισθ. ἐκ τῆς Οἰκονομ. Ἐπιθεωρήσεως.

χαλινούς, ἐκελᾶδουν μεγαλαυχεῖς τ' ἀνδραγαθήματα τῶν μηδέποτε ἀνδραγαθησάντων, ἡ καὶ ἡγωνίζοντο νὰ ἐλαττώσωσι τὴν ἀξίαν τῶν ἀληθῶν ἀνδραγαθημάτων. Ἐνεκα δὲ τούτου ἡ ἔρις, ἀναφυομένη ζωηρὰ τὸ κατ' ἀρχάς, ἐξητμίζετο μετ' οὐ πολὺ ὥς ὁ καπνὸς τῶν *καργιλέδων*.

Καὶ ἡ κατ' οἶκον δὲ δίαίτα μετεῖχε τῶν πάλαι ἔξεων. Τὰ ἐπιπλά ἦσαν *σοφάδες*, *σιλτέδες*, *κουλτούκια*, ἐφ' ὧν τὴν μὲν ἡμέραν ἐκάθηντο, τὴν δὲ νύκτα κατεκλίνοντο οἱ τε οἰκοδεσπόται καὶ οἱ φιλοξενούμενοι. Ἀλλὰ καὶ ἐξ αὐτῶν εὐάριθμοι ἦσαν οἱ πλουτοῦντες· οἱ πολλοὶ δὲ ἀνάκλιντρον, κλίνην, προσκεφάλαιον καὶ σκέπασμα εἶχον τὴν ἀχώριστον καπύταν μετὰ τῶν ἀχωρίστων αὐτῆς συγκατοίκων. Τινὲς δὲ ἐπλούτουσαν καὶ *σοφᾶ* γενομένοι. Καὶ ῥόφημα μὲν σπανίως παρετίθετο· παρατιθέμενον δ' ἐνίοτε ἐκ φασήλων, ἐρεβίνθων ἢ φακῆς, κατεβρόχιζον οἱ συνδαιτυμόνες, οὐχὶ μετακενοῦντες εἰς ἰδιαιτέρα τρυβλία, ἀλλ' ἐμβάπτοντες τὰ ξύλινα κοχλιάρια εἰς τὴν περιέχουσαν αὐτὰ *πιτάκα*. Ἐνίοτε δὲ, διὰ τὴν ἑλλειψιν ἱκανοῦ ἀριθμοῦ κοχλιαρίων, διεπορθμεύοντο τὰ ὑπάρχοντα ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ ἔχοντος εἰς τὰ χεῖλη τοῦ ἀπορῶντος. Αἱ δὲ καθ' ἡμᾶς καθέδραι ἦσαν σχεδὸν ἄγνωστοι καὶ μόνον ὅτε ἀποκατέστημεν ἐν Ναυπλίῳ κατεσκεύασάν τινες χάριν τῶν *φραγκοφορεμένων* ξύλινα σκαμνία. Ὅτε δὲ τὸ 1831 ἰθακῆσις τις πλοίαρχος, ἀρχαῖος φίλος τοῦ ἐμοῦ πατρὸς, ἐλθὼν ἐξ Ἑνετίας καὶ ἰδὼν τὴν γυμνότητα τῆς οἰκίας ἡμῶν, παρεχώρησεν αὐτῷ ἀντὶ μετρίας τιμῆς ἐξ ψιαθίνους καθέδρας, ἡ φήμη τῆς πολυτελείας διεδόθη πολὺθρους ἀνὰ πᾶσαν τὴν πρωτεύουσιν, καὶ φθονοῦντες συνέρρεον οἱ ἐγκριτώτεροι ἵνα θαυμάσωσιν αὐτάς.

Αἱ δὲ οἰκίαι, διηρημέναι πρὸ τῆς ἀλώσεως εἰς γυναικωνίτιδας καὶ ἀνδρῶνας, ἦσαν μὲν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εὐρύχωροι, ἀλλὰ καὶ ἐρείπια. Κατέλυσε δὲ ὁ Κυβερνήτης ἐν τινι τῶν εὐπρεπεστέρων, τῇ τοῦ Ἑμμ. Ξένου, ἀνδρὸς πλουσίου καὶ φιλοπάτριδος, πολλὰ μὲν θυσιάσαντος ὑπὲρ τοῦ ἀγῶνος, ἀποχωρήσαντος δ' ἐπὶ τέλους εἰς Τήνον, ὅθεν μετακαλέσασα ἡ Ἀντιβασιλεία ὠνόμασε σύμβουλον τῆς Ἐπικρατείας· μικρὸν ὅμως ἐπέζησεν εἰς τὴν δικαίαν ταύτην ἀμοιβήν.¹

Παρὰ τοῖς Ἀραψιν ἡ φιλοξενία ἔχει χαρὰ κτήρα ἱερὸν. Τὸ δικαίωμα τοῦ ἀσύλου εἶνε ἀπαρβίαστον. Ξένος ἡ καὶ πολέμιος ἅμα ἐλθὼν εἰς σκηνὴν Βεδουίνου, θεωρεῖται ἱερός. Ἀφ' οὗ ὁ Ἀραψὸς συναινέσει νὰ φάγῃ ἄρτον καὶ ἄλλας μετὰ τοῦ ξένου οὐδεὶς δύναται νὰ ἐπιβουλεύσῃ αὐτόν, οὔτε αὐτὴ ἡ ἰσχὺς τοῦ Σουλτάνου δύναται ν' ἀποσπάσῃ φυγάδα ἀπὸ τινος φυλῆς, ἐκτὸς ἐὰν ἐξολοθρεύσῃ ὁλόκληρον αὐτήν.

1. Ἱστορ. Ἀναμνήσεις ὑπὸ Ν. Δραγούμη.

ΤΟ ΑΓΓΛΙΚΟΝ ΘΕΑΤΡΟΝ ΕΠΙ ΣΑΙΚΣΠΕΙΡΟΥ

(Ὁ Σαϊκσπέρος ἐγεννήθη τῷ 1564 καὶ ἀπέθανε τῷ 1616 μ. Χ.)

Τὰ δημόσια θέατρα ἦσαν κακῶς ἐκ ξύλων φκοδομημένα καὶ ἀσεγῆ. Περί μὲν τὴν ἐνδυμασίαν τῶν ἡθοποιῶν μεγάλη κατεβάλλετο φροντίς· ἦτο δὲ αὕτη μεγαλοπρεπὴς καὶ συχνάκις πολυδάπανος· ἀλλὰ τὰ τῆς σκηνογραφίας ἦσαν πενιχρότατα. Ἐπὶ παραστάσεως τραγωδιῶν μέλανα παραπετάσματα ἐκρέμαντο ἐπὶ τοῦ θεάτρου. Ἐπιγραφὴ δὲ τις ἔφερε τὸ ὄνομα τοῦ χώρου, ὅπου οἱ θεαταὶ ὤφειλον νὰ φαντασθῶσιν ὅτι παρευρίσκονται· ὥστε καὶ πλοῖα εὐκόλως παρουσιάζοντο τοιοῦτοτρόπως ἐπὶ τῆς σκηνῆς, καὶ αἱ τοπογραφίαι διὰ μιᾶς μετεβάλλοντο. Ἰκρίωμά τι ἐν μέσῳ τῆς σκηνῆς ὑπελαμβάνετο ὡς πύργος, ἡ τεῖχος, ἡ ἐξώστης, ἡ παράθυρον. Αἱ γυναῖκες ἀπεκλείοντο ἀπὸ τῆς σκηνῆς. Παῖδες ἐξεπροσώπουσαν τὰς γυναῖκας. Τὸ τοιοῦτον δὲ, ἐνῷ ἀφ' ἐνὸς ἀφῆρει πολλοὺς πειρασμοὺς καὶ ἐπὶ τῆς σκηνῆς καὶ ὀπισθεν αὐτῆς, ἐχρησίμευσεν ἀφ' ἑτέρου ὡς σχολεῖον ἐπιτυχέστατον πρὸς μόρφωσιν ἀρίστων ἡθοποιῶν. Αἱ παρευρισκόμεναι εἰς τὰς θεατρικὰς παραστάσεις Κυρίαι ἔφερον προσωπίδας.¹

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

* * Ἡ ἐκδίκησις εἶνε καρπὸς, ὡς πολλοὶ ἄλλοι καρποὶ· γλυκὺς πρὶν τὸν δρέψης, πικρὸς ἀφοῦ τὸν γεύῃς. (Fery.)

* * «Οὐδέποτε ἔση εὐτυχέστερος τῶν ἄλλων, ἐὰν δὲν κατασταθῇς κρείσσων αὐτῶν.» Τὸ λόγιον τοῦτον ἐγχάραξον βαθέως ἐν τῇ μνήμῃ σου· μνήσθητι δὲ αὐτοῦ ὅσας περισπτώσεις ἐν ἀνάγκαις καὶ ἐν ἐσχάτῃ ἀπορίᾳ ἔνεκεν ἰδίων ἀμαρτημάτων. Μνήσθητι αὐτοῦ, ὅταν τὰ ἐκ τῶν σφαλμάτων σου πηγάζοντα παθήματα ἀποσπῶσι δάκρυα ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν σου, ἢ τῶν πεπραγμένων ἢ μεταμέλεια σὲ φέρῃ εἰς ἀπόγνωσιν. Ἐνθυμήθητι αὐτοῦ, ὅταν προτιμᾷς τὸν δουλικὸν ζυγὸν ἀνοικεῖων παθῶν μᾶλλον, ἢ τὴν ἀληθῆ ἀνεξαρτησίαν σου, ὅταν ἐκλέγῃς ἀξιοκατάκριτον ἐλαφρόνοιαν, ἀντὶ τῆς φρονήσεως ἐν λόγοις καὶ ἐν ἔργοις, τοὺς δὲ ὀνειδισμοὺς ἐνόχου συνειδήσεως, ἀντὶ τοῦ αἰσθημάτων τῆς ἀθωότητος, δι' ἧς ἀφικνεῖται τις εἰς τὴν ἀληθῆ εὐδαιμονίαν. (Zschokke.)

* * Σπούδαζε τὴν ἀνατροφὴν τοῦ στήθους, ἡ τις μόνον μορφώνει τοὺς ἀληθεῖς ἄνδρας καὶ τὰς ἀνδρείας γυναῖκας, παρὰ τὴν ἀνατροφὴν τῆς κεφαλῆς, ἀπὸ τὴν ὁποῖαν πλάσσονται οἱ καταχρηστικῶς ὀνομαζόμενοι χρηστοί καὶ ἐράσσιμοι (aimables) καὶ κομψοὶ ἀνδριαντίσκοι. (Κοραῆς.)

1. Ἐσταχ. ἐκ τῆς ὑπὸ τοῦ κ. Δημητρίου Βικέλα μεταφρ. τῶν τραγωδιῶν τοῦ Σαϊκσπέρου (Ἰωάννου καὶ Ἰουλιέτας, Ὁρέλλου καὶ Βασιλέως Λήρ.)

* * Βίς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν ἄλλων τὰ ἐλαττώματά μας εἶνε σκιαί, αἵτινες αὐξάνουσι καὶ μεγεθύνονται καθ' ὅσον δύει ὁ ἥλιος τῆς εὐτυχίας μας. (Arsène Houssaye.)

ΥΠΙΕΙΝΗ

Περὶ τῆς διαρκείας τοῦ ὕπνου κατὰ τὰς ἡλικίας, τὸ φύλον, τὰς κράσεις κ.τ.λ.

Ἡ ἀνάγκη τοῦ ὕπνου ἐστὶν ἐπὶ τοσοῦτον ἐπικρατεστέρα, ἐφ' ὅσον περισσότερον διεγείρονται τὰ αἰσθητήρια κατὰ τὴν ἐγρήγορσιν, ἐφ' ὅσον ἐπομένως αἱ ἀπώλειαι τοῦ ὁργανισμοῦ σημαντικώτεραι, αἱ δὲ πρὸς ἀναπλήρωσιν τῶν ἀπωλειῶν αὐτῶν ἐνέργειαι τῶν σπλάγχχνων ἐπισθητότεραι· ὥστε ὅτῳ νεώτερος εἶναι τις τοσοῦτον καὶ περισσότεραν ἀνάγκην ὕπνου ἔχει. Ἀπαντες γινώσκομεν, ὅτι τὸ ἀρτίτοκον κοιμᾶται μόνον καὶ θηλάζει ἐπὶ τινα μετὰ τὸν τοκετὸν χρόνον, προϊούσης δὲ τῆς ἡλικίας αὐτοῦ καὶ ἐπαυξανόμενων τῶν σχέσεων τοῦ μετὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου, ἐλαττοῦται ἡ πρὸς τὸν ὕπνον ἀνάγκη. Ὁ ἔφηβος καθεύδει περισσότερον τοῦ ἀνδρὸς, οὗτος δὲ περισσότερον τοῦ γέροντος.

Ὁ Φρέλανδερ (Friedlander) ὑπελόγησεν, ὡς ἐν τῷ ἐπομένῳ πίνακι καταφαίνεται, τὸν κατὰ τὰς διαφόρους ἡλικίας ἀπαιτούμενον χρόνον τοῦ ὕπνου, τῆς ἀσκήσεως, τῆς ἐνασχολήσεως καὶ τῆς ἀναπαύσεως.

Ἡλικία.	Ὑπνος.	Ἀσκήσις.	Ἐνασχόλησις.	Ἀνάπαυσις.
7 ἐτῶν	9-10 ὥρ.	8 ὥρ.	2 ὥρ.	4 ὥρ.
8 —	9 —	9 —	2 —	4 —
9 —	9 —	8 —	3 —	4 —
10 —	8-9 —	8 —	4 —	4 —
11 —	8 —	7 —	5 —	4 —
12 —	8 —	6 —	6 —	4 —
13 —	8 —	5 —	7 —	4 —
14 —	7 —	5 —	8 —	4 —
15 —	7 —	4 —	9 —	4 —

Ἄλλ' οἱ ἀνωτέρω ἀριθμοὶ δὲν ἐκφράζουσι τὸν γενικὸν κανόνα, καθότι οὗτος ὑπόκειται εἰς πλείστας ἐξαιρέσεις. Καὶ ἐν γένει ἀδύνατον εἶναι νὰ προσδιορισθῶσι τὰ ἀπόλυτα ὅρια τοῦ ὕπνου, παρατεινομένου ἰδίως κατὰ τὰς ἐν ἡμέρᾳ δαπανηθείσας δυνάμεις.

Ἡ παιδικὴ ἡλικία ἔχει ἀνάγκην ὕπνου μᾶλλον τῶν λοιπῶν ἡλικιῶν παρατεταμένου, καθότι ἡ κατ' αὐτὴν ταχέια τοῦ σώματος αὐξήσις ἐκτελεῖται διὰ συνεχούς καὶ ἐπαισθητῆς φθορᾶς τῶν διαφόρων ὀλῶν τοῦ ὁργανισμοῦ, πρὸς ἀναπλήρωσιν τῆς ὁποίας τὰ σπλάγχχνα διάκεινται εἰς ἀδιάλειπτον ἐνέργειαν, ἔνεκα τοῦ ὁποίου ἔχουσι ταῦτα ἀνάγκην καὶ περισσότερας ἀναπαύσεως· ἡ δὲ στέρησις τοῦ ὕπνου ἀποδίδει κατὰ τὴν ἡλικίαν ταύτην ἐπιβλαβέστατη.

Ἄς παρατείνωσι τὰ παιδιὰ τὸν ὕπνον τῆς

νυκτὸς ἐφ' ὅσον θέλουσιν· οὕτως διευκολύνεται ἡ ἀνάπτυξις αὐτῶν, καὶ ἀναπαύεται ὁ ἐρεθισμὸς τῶν νεύρων ὁ προδιαθέτων ταῦτα εἰς τὰ ἐγκεφαλικά νοσήματα.

Τούτων ἔνεκα πρέπει νὰ κατακλίνωμεν τὰ παιδιὰ ἐνωρὶς καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν πάντοτε ὥραν, καὶ ἐξυπνα ἂν τύχωσιν. Ἐπιβλαβὲς δὲ εἶναι νὰ παρατείνωμεν εἰς αὐτὰ τὴν ἐγρήγορσιν δι' ὑπερβολικῶν παιδιῶν, καὶ μάλιστα εἰς πολυάνθρωπον αἵθουσαν. Οὐδέποτε συμφέρει ν' ἀποκοιμίζωμεν ταῦτα εἰς τὰ γόνατα ἢ τὰς ἀγκάλας, καθότι οὕτως ἐπαυξάνεται ἡ θερμοκρασία αὐτῶν, ἐνῷ δὲ τίθενται εἰς τὴν κοιτίδα τῶν, αἰσθάνονται τότε ψῦχος καὶ ἐξυπνοῦσι μετὰ κρυγῶν ὡς ἐκ τῆς ἀλλαγῆς τῆς θέσεως· αἱ δὲ πλημμελεῖς θέσεις τὰς ὁποίας λαμβάνουσιν ἀποκοιμίζόμενα εἰς τὰ γόνατα ἢ τὰς ἀγκάλας, ἐνδέχεται νὰ παραβλάψωσι τὴν κανονικὴν αὐτῶν ἀνάπτυξιν. Ἄλλως τε ἔξεις τοιαῦτα δυσκόλως, μετὰ πολλῶν κόπων, καὶ μετὰ πολλὰ ἔτη πολυλάκις ἀπομυθάνονται.

Συμφέρει ἄρα γε ν' ἀποκοιμίζωμεν τὰ παιδιὰ, κινεῖντες ταῦτα ἐν τῇ κοιτίδι αὐτῶν; Πολλοὶ ἀπέδωκαν εἰς τὴν κίνησιν ταύτην πλείστα ἀτοπήματα καὶ σοβαροὺς μάλιστα κινδύνους. Κατ' αὐτοὺς αἱ τῆς κοιτίδος κινήσεις κατ' οὐδὲν διαφέρουσι τῶν τῆς αἰώρας, ἢ τῶν ἐκ τοῦ σάλου τῶν πλοίων κινήσεων, ἐπιφέρουσι πολλάκις ἐμέτους, συμφορήσεις εἰς τὸν ἐγκέφαλον κ.τ.λ. Ὁ Δεζσαρ (Desessart) παραβάλλει τὸν ὕπνον ἐν ἐπιφέρει ἢ ἐν κοιτίδι κινήσεις μετὰ τῆς νάρκης ἐν ἡ ἐμβυθίζομεν τὸ ὀρνίθιον, θέτοντες τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ὑπὸ τὴν πτέρυγα καὶ κινεῖντες εἴτα σφοδρῶς αὐτὸ διὰ τῶν βραχιόνων. Ἐτεροι δὲ καὶ τὴν βλακίαν αὐτὴν ἀποδίδουσιν εἰς τὴν ἐν λόγῳ κίνησιν κ.τ.λ.

Κατὰ τὸν Φλερὺ, τὴν γνώμην τοῦ ὁποίου συμμερίζομεθα πληρέστατα, αἱ κατὰ τῆς κινήσεως ταύτης ἐγκλήσεις εἰσὶν ὅλως ἀδικαιολόγητοι. Ἡ μετρία τῆς κοιτίδος κινήσεως, λέγει οὗτος, ἐκθέτει μόνον τὰ παιδιὰ εἰς τὰς ἀπὸ τῆς κοιτίδος πτώσεις. Ἡ ἐκ τούτου ἔξις δυσκόλως ἀπομυθάνεται, οὐ ἔνεκα ἐπιβάλλεται τῇ μητρὶ ἢ τῇ τίτῃ ὀχληρὸν, τυραννικὸν καθήκον, ὥστε εἶναι πολὺ προτιμώτερον νὰ μὴ συνειθίσωμεν οὕτω τὰ παιδιὰ. Ταῦτά εἰσι τὰ μόνον τῆς κινήσεως ἀτοπήματα, σοβαροτέρου ἄλλου οὕτω ἀποδειχθέντος. Αἱ ἐνδεεῖς μάλιστα, αἱ κινεῖν τὴν κοιτίδα διὰ τοῦ ποδὸς, συμβιβάζουσιν οὕτω τὰς φροντίδας ὅς ἀπαιτεῖ τὸ τέκνον αὐτῶν, μετὰ τῆς ἐργασίας, δι' ἧς πορίζονται τὸν ἐπιούσιον ἄρτον.

Κατὰ τινὰς ἡ μετρία τοῦ παιδιοῦ κινήσεως ἐν τῇ κοιτίδι αὐτοῦ διευκολύνει τὴν πέψιν, καὶ ἐνισχύει τὰς εἰσέτι ἀσθενεῖς μυϊκὰς τοῦ βρέφους δυνάμεις διὰ τῶν διαφόρων κινήσεων τῶν μελῶν αὐτοῦ.

Συμφέρει δὲ νὰ συνειθίσωμεν τὰ παιδιὰ νὰ

κοιμῶνται ἐν τῷ μέσῳ τοῦ θορύβου· κατὰ δὲ τὸν ἡμερήσιον αὐτῶν ὕπνον, νὰ εἰσερχώμεθα καὶ ἐξερχώμεθα τοῦ κοιτῶνος αὐτῶν ἄνευ προφυλάξεως, καὶ νὰ ὀμιλῶμεν δυνατῇ τῇ φωνῇ· οὕτω, λέγει ὁ Δοννέ, τὰ παιδία δὲν ἐξυπνοῦσι καὶ δὲν τρομάζουν, ὅταν τυχαία τις αἰτία προξενήσῃ θορύβον περὶ αὐτά.

Μέχρι τῆς ἡλικίας τῶν δέκα καὶ ὀκτὼ μηνῶν ἢ τῶν δύο ἐτῶν τὰ παιδία κοιμῶνται καὶ τινὰς ὥρας ἐν ἡμέρᾳ, πολλὰ δὲ διατηροῦσι τὴν ἔξιν αὐτὴν καὶ πέραν τῆς ἡλικίας ταύτης. Καὶ τὰ μὲν διατῆ οὐδόλως συμφέρει νὰ ἐμποδίζωμεν ἀπὸ τοῦ ἡμερησίου ὕπνου, ὡς ἴσως ἐκφράζουσι τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῇ· πέραν δὲ τῆς ἡλικίας ταύτης δὲν συμφέρει νὰ κοιμῶνται τὴν ἡμέραν, καὶ μάλιστα ἐν ὥρᾳ χειμῶνος, καθότι στεροῦνται οὕτω τῶν καταλληλοτέρων ὥρῶν τοῦ περιπάτου καὶ τῆς ζωογόνου ἐπιβροχῆς τοῦ καθαροῦ ἀέρος καὶ τοῦ ἡλίου. Τὰ διατηροῦντα τὴν ἔξιν τοῦ ἡμερησίου ὕπνου πέραν τῆς ἡλικίας ταύτης ὠχρίωσιν, ἐξασθενήσουσι, μαραίνονται, διάγουσιν ἀθλίας νύκτας, αὐξανόμενα δὲ ὑπὸκεινται εἰς ἐνοχλήσεις τὰς ὁποίας ἤθελον ἀποφύγει καταλληλότερον διατηθέντα.

Οἱ ἐνήλικες κοιμῶνται ὀλιγώτερον τῶν παιδίων, διότι ὁ ὀργανισμὸς τῶν πρώτων καταναλίσκει ὀλιγώτερον, ἢ θρέψις παρ' αὐτοῖς ἐκτελεῖται βραδύτερον, ἢ δὲ ἀνακαίνισις τῶν δαπανηθεισῶν ὑλῶν ἐκτελεῖται νωρότερον· διὰ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ οἱ γέροντες κοιμῶνται ὀλιγώτερον τῶν ἐνηλίκων. Τινὲς ὅμως τούτων κοιμῶνται καὶ ἐν ὥρᾳ ἡμέρας μετὰ τὸ ἄριστον, ὡς ἴσως βιάσῃ τὸν στόμαχον αὐτῶν νὰ κοπιήσῃ περισσότερον τοῦ δέοντος, ὅτε τὸ σπλάγχχον αὐτὸ, πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν λειτουργιῶν του, ἀφαιρεῖ ἀπὸ τῶν λοιπῶν ὀργάνων τὰς διατηρούσας αὐτὰ ἐν ἐνεργείᾳ δυνάμεις. Τὴν ἐπιβλαβὴ ταύτην ἔξιν καταπαύομεν ἐλαττοῦντες τὸ ποσὸν τῶν τροφῶν, μετριάζοντες τὴν υπερβολικὴν χρῆσιν τοῦ οἴνου, ἢ ἀντικαθιστῶντες τὰς θρεπτικὰς τροφὰς δι' ἑτέρων ἥττον θρεπτικῶν.

Αἱ γυναῖκες κοιμῶνται ἐν γένει περισσότερον τῶν ἀνδρῶν· αἷτιον δὲ τούτου δὲν εἶναι βεβαίως ὁ ἀσθενέστερος αὐτῶν ὀργανισμὸς. Δὲν ἀρνούμεθα ὅτι τὸ μυϊκὸν τῆς γυναικὸς σύστημα καὶ τινὰ μέρη τοῦ ἐγκεφάλου αὐτῆς εἰσὶν ἀσθενέστερα τῶν τοῦ ἀνδρός, ἀλλ' αὕτη δὲν ἀσκεῖ τοὺς μύς αὐτῆς ὅσον ὁ ἀνὴρ, ὥστε ἡ ἀσθένεια αὐτῶν ἀντισταθμίζεται διὰ τοῦ μικροτέρου αὐτῶν κόπου· νομίζομεν ὅθεν, ὅτι ἡ παρὰ τῇ γυναικὶ παράτασις τοῦ ὕπνου ὀφείλεται μᾶλλον εἰς τὴν ἔξιν, τὴν κανονίζουσαν τὴν διάρκειαν καὶ τὴν ἐποχὴν τοῦ ὕπνου, ὥς τοῦτο συμβαίνει καὶ εἰς τοὺς ἀνδρας, ἐξ ὧν τινὲς μὲν κοιμῶνται πολὺ, τινὲς δὲ ὀλίγον. Αἱ ἔγκυοι καὶ αἱ θηλάζουσαι, καὶ μάλιστα ἀντύχωσι νευρικῆς κράσεως, ἔχουσιν ἀνάγκην ὕπνου μᾶλλον παρὰ τὸν ὅσον καὶ τελειότερου.

Οἱ ἀδύνατοι, οἱ φιλάσθενοι, οἱ νευρικῆς κράσεως, οἱ εὐερέθιστοι καὶ ἀεικίνητοι ταχέως ἐξαντλοῦντες τὰς δυνάμεις αὐτῶν, ἔχουσιν ἀνάγκην ὕπνου διαρκεστέρου· ὅσον περισσότερον χρόνον παραχωροῦσι τῷ ὕπνῳ, ἐπὶ τοσοῦτον καὶ ἀναπληροῦσι τὰς ἀπωλεσθείσας αὐτῶν δυνάμεις. Ἀπ' ἐναντίας οἱ ὑγιεῖς, οἱ εὐρωστοί, οἱ λυμφαντικῆς κράσεως, οἱ ἀπαθεῖς παρὰ τοῖς ὁποίοις ὁ ἐγκέφαλος δὲν εἶναι τοσοῦτον εὐαίσθητος, καὶ ἐνεργεῖ μετρίως, δύνανται νὰ παρατείνωσι τὴν ἐγρήγορσιν ἐπ' ἀρκετὸν χρόνον ἄνευ βλάβης. Οἱ αἱματώδους κράσεως, οἱ πληρωτικοί, οἱ πολὺσαρκοί, οἱ ἔχοντες βραχὺν τὸν τράχηλον, μεγάλην τὴν κεφαλὴν καὶ πλατεῖας τὰς ὠμοπλάτας ἔχουσιν μεγίστην πρὸς τὸν ὕπνον τάσιν, τὴν ὁποίαν ὅμως πρέπει νὰ καταπολεμῶσιν, ὥς προδιαθέτουςαν αὐτοῖς εἰς τὰς πρὸς τὸν ἐγκέφαλον συμφορήσεις καὶ τὰς ἀποπληξίας.

Οἱ πολυφάγοι, οἱ κρεωφάγοι, οἱ καταχρώμενοι τῶν οἶνοπνευματωδῶν ποτῶν, οἱ ὡς ἐκ τοῦ ἐπιτηδεύματος αὐτῶν ἀσχοῦντες καθ' ὑπερβολὴν τὸ μυϊκὸν αὐτῶν σύστημα, οἱ εἰς παρὰ τὸν ὅσον διανοητικὰς ἐργασίας ἐγκύπτοντες, οἱ ὑποκείμενοι εἰς παντοίας καταχρήσεις, ἔχουσιν πάντες ἀνάγκην ὕπνου μᾶλλον παρὰ τὸν ὅσον. Ἀπ' ἐναντίας οἱ ὀλιγοφάγοι, οἱ ἀνεπαρκῶς τρεφόμενοι, καὶ οἱ ποιούμενοι συνήθως χρῆσιν φυτικῶν οὐσιῶν αἰσθάνονται ἥττον τὴν ἀνάγκην τοῦ ὕπνου.

Ὁ ὕπνος ἐστὶ διαρκέστερος κατὰ τὴν ἀνὰ ἄνδρῳ ἢ ἐν ὑγείᾳ, εἶναι δὲ ἐλαφρότατος καὶ διακόπτεται εὐκόλως, καὶ μόνον ὅταν οἱ ἀναρρῶντες ἀρχίσωσι νὰ ἀσκῶνται ἔχουσιν ὕπνον τέλειον καὶ διαρκῆ. Δι' αὐτοῦ ἀναλαμβάνουσιν οἱ τοιοῦτοι τὰς ὑπὸ τῆς νόσου ἐξαντληθείσας δυνάμεις αὐτῶν, καὶ βαίνουνσι ταχύτερον πρὸς τὴν ἐντελῆ ἰασιν, ὥστε συμφέρει νὰ μὴ διακόπτεται ὁ τοιοῦτος ὕπνος.

Ὁ ὕπνος εἶναι ὠφελιμώτατος εἰς ἀπάσας τὰς νόσους, ἀπομονώνει τὸν νοσοῦντα ἀπὸ τῶν διαφόρων φυσικῶν καὶ ἠθικῶν ἐντυπώσεων, καὶ παρέχει αὐτῷ πλείονα ὠφέλειαν τῶν φαρμάκων. Ἐφησυχάζει ἀπάσας τὰς λειτουργίας, καὶ θεραπεύει οὕτω τὰς διαφόρους διαταράξεις τοῦ ὀργανισμοῦ τὰς ὀφειλομένας εἰς ἐρεθιστικὴν ἢ φλογιστικὴν τινα κατάστασιν· ζωογονεῖ τὸ νευρικὸν σύστημα ὅπερ ἀντιδρᾷ μετὰ νέας ἰσχύος. Δέον ἐπομένως ν' ἀπομακρύνωμεν ἀπὸ τοῦ ἀσθενοῦς πᾶν τὸ δυνάμενον νὰ διαταράξῃ τὸν ὕπνον αὐτοῦ.

Παραίνοντες ἐπὶ ἀναλαμβάνομεν, ὅτι ἡ διάρκεια τοῦ ὕπνου ἐξαρτᾶται κατὰ μέγα μέρος ἐκ τῆς ἔξεως, τῆς ἡλικίας, τῆς κράσεως κ.τ.λ., καὶ ὅτι δυσκόλως δυνάμεθα νὰ προσδιορίσωμεν τὰ ἀπὸλυτα τοῦ ὕπνου ὅρια, ὅστις κατὰ μέσον ὅρον δέον νὰ διαρκῇ εἰς μὲν τοὺς παῖδας καὶ τοὺς ἐφήβους 9-10 ὥρας, 6-8 εἰς τοὺς ἀνδρας καὶ 6 μόνον ὥρας εἰς τοὺς γέροντας.